

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

**Nikola Dubovská
Výživné zletilých dětí
Diplomová práce**

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma “Výživné zletilých dětí” vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje.

V Olomouci

Nikola Dubovská

Tímto chci poděkovat JUDr. Lence Westphálové, která se ochotně ujala vedení mé diplomové práce, děkuji za vstřícný přístup, odborné rady, připomínky a nezměrnou pomoc.

Obsah práce:

Obsah práce:	4
Seznam použitých zkratk:.....	6
Úvod:.....	7
1.Výživné a jeho charakteristika, právní úprava	9
1.1 Výklad pojmu.....	9
2.Vznik, trvání a zánik výživného.....	11
2.1. Vznik výživného	11
2.2. Soulad s dobrými mravy	11
3.Trvání a elasticita výživného	12
4.Zánik výživného	14
5.Rozsah výživného a určování jeho dávek	14
5.1. Plnění nad rámec výživného.....	18
5.2. Vliv péče o dítě na rozsah výživného	18
6.Kritéria pro stanovení výše výživného	20
6.1. Odůvodněné potřeby oprávněného dítěte	20
6.2. Majetkové poměry oprávněného dítěte	21
6.3. Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného (rodiče)	22
7. Splatnost výživného.....	29
7.1. Jednorázová úhrada výživného	30
7.2.Tvorba úspor	33
8.Rozhodnutí o výživném a vykonatelnost.....	36
8.1. Promlčení práva na výživné.....	38
8.2. Započtení na výživné	39
9.Procesní úprava řízení o výživném	41
9.1. Úvod	41
10.Výkon rozhodnutí a exekuce rozhodnutí a výživném	46
10.1. Soudní výkon rozhodnutí	46
10.1.1. Výkon prostřednictvím exekutora.....	46
11 Výživné ve vztahu k insolvenčními řízení	48
11.1. Úvod	48
11.2. Účinky insolvenčního řízení.....	49
11.3. Zamlčení existence zákonných vyživovacích povinností	49
12.Trestněprávní aspekty zanedbání povinné výživy.....	50

12.1. Úvod	50
12.2. Zvláštní ustanovení o účinné látosti	52
Závěr:	54
Seznam použitých zdrojů:	55
Abstrakt/abstract:	59
Klíčová slova/Keywords:	61

Seznam použitých zkratek:

apod. a podobně

aj. a jiné

an. a následující

atd. a tak dále

č.j. číslo jednací

EŘ Zákon č.120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

IZ Zákon č.182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

LZPS Listina základních práv a svobod, usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.

mj. mimo jiné

např. například

NS Nejvyšší soud

OSŘ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

OZ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

resp. respektive

sp.zn. spisová značka

tj. to je

TZ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

tzv. takzvaně

ZMPV Zákon č.91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém ve znění pozdějších předpisů

ZŘS Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

ÚS Ústavní soud

zejm. zejména

ZoR Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění zákona č. 401/2012 Sb.

Úvod:

Téma práce “Výživné zletilých dětí” jsem si zvolila z několika důvodů. Prvním z nich je moje domněnka, že tomuto tématu není věnováno tolik prostoru a informací, jelikož literatura i judikatura se zabývají především výživným nezletilých dětí, což je z mnoha důvodů pochopitelné, ovšem neznamená to, že výživné pro nezletilé děti by mělo být opomíjeno. Dále se zcela jistě jedná o téma stejně aktuální a podstatné, především s ohledem na narůstající počtem rozvodů a množstvím dětí, které se věnují dalšímu vzdělávání. Dalším z důvodů je můj osobní vztah a postoj k této problematice, díky kterým jsem si vytvořila mnoho vlastních názorů a úvah a moje dosavadní praxe, která mi dala mnoho zkušeností, které chci v této práci využít. V budoucnu bych se tomuto odvětví práva chtěla v praxi věnovat, a jelikož, jak jsem již zmínila se dle mého názoru jedná o ožehavé téma, je pro moji diplomovou práci podle mých úvah ideální.

Moje práce je rozdělena do dvou pomyslných zásadních částí, první část je věnována hmotněprávní úpravě problematice výživného zletilých dětí a druhá je věnována procesní části a úpravě tohoto institutu. Začátek práce je věnován především obecnému úvodu, popisu základních institutů, zásad a odpovědí na zásadní otázky, co je to vlastně výživné, kdy nastává začátek a konec vyživovací povinnosti, jaký je jeho rozsah a výše. Mezi výživným pro zletilé a nezletilé dítě je spousta zásadních rozdílů, ovšem primárním cílem mojí práce je vytvořit ucelený přehled právní úpravy výživného zletilých dětí, proto se v mnoha částech spíše vyhýbám komparaci s výživným nezletilého dítěte a zaměřuji se na části podstatné pro moji práci a na ty, které vystihují povahu tohoto institutu. V druhé části se zabývám procesním postupem a procesní úpravou, která nedílně provází hmotněprávní část a bez které by nemohla být realizována, tedy v první části definované výživné by nemohlo být například prakticky vymoženo. V druhé části odpovídám především na zásadní otázky, jak se může zletilé dítě reálně domoci výživného a jaké má možnosti, respektive, jak prakticky řešit například exekuci či insolvenční. Dále druhá část mojí práce odpovídá na zásadní otázku a to, co nastane, když nebude výživné plněno, jaký přijde postih. Těmto otázkám odpovídá struktura a systematika mé práce. Dalším dle mého názoru velice podstatným cílem mojí práce je co nejvíce možné odfiltrování staré již neplatné právní úpravy a zaměření především na úpravu stávající a aktuální, proto se v mnoha částech mojí diplomové práce snažím vyhnout komparaci těchto právních úprav.

Ve své práci využiji především odborné zdroje, je mi ctí využít odbornou literaturu vytvořenou kapacitami, které se věnují nejen praktickému výkonu právní praxe, ale také jsou pedagogy na naší právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Využívám literaturu především od prof. Hrušákové, doktorky JUDr. Lenky Westphálové a JUDr. Renáty Šínové, se kterými jsem se osobně mohla setkat na půdě fakulty, dále také dílo soudce JUDr. Karla Svobody a bývalé ministryně spravedlnosti JUDr. Daniely Kovářové. Dále hojně využívám rozhodnutí, usnesení a stanoviska Nejvyšších soudů a také Ústavního soudu, na nichž se prakticky snažím demonstrovat teoretické poznatky.

Cílem mé diplomové práce je podat ucelený přehled o výživném zletilého dítěte a procesu při uplatňování tohoto práva, především odpovědět na zásadní otázky spjaté s touto problematikou, které jsem nastínila, a jak případně nastalé problémy řešit. Mimo jiné se zaměřuji především na aktuálně platnou právní úpravu a snažím se tak vyhnout komparaci i co se týče úpravy pro nezletilé a zletilé dítě.

1. Výživné a jeho charakteristika, právní úprava

Právní úprava výživného se od 1.1.2014 nachází v z.č.89/2012 Sb. “občanský zákoník”¹, dále “OZ”, kterým byla nahrazena právní úprava v z.č.94/1963 (“zákon o rodině”)², který byl k tomuto datu zrušen. Ačkoliv zákon velmi často a na mnoha místech operuje s pojmem “výživné”, jeho definici nám zákon neposkytuje, a navíc nám podsouvá pojem “vyživovací povinnost” již v úvodním paragrafu k této problematice, a sice §910 an. občanského zákoníku, konkrétně v jeho druhé části. V občanském zákoníku je úprava na rozdíl od zákona o rodině poněkud rozptýlena, např. §613, který pojednává o nepromlčitelnosti výživného a spadá do obecné části³. Procesní úpravu tohoto institutu pak poskytují dva předpisy, a to z.č.292/2013 zákon o zvláštních řízeních soudních, dále “ZŘS”⁴, účinný taktéž k 1.1.2014 a z.č. 99/1963 občanský soudní řád, dále “OSŘ”⁵, účinný k 1.4.1964, který pojímá problematiku v širší míře. Nelze vynechat ani z.č.40/2009 Sb. Trestní zákoník, dále “TZ”⁶, účinný k 1.1.2010, který upravuje sankce v případech trestných činů, kdy není řádně plněna vyživovací povinnost.

1.1 Výklad pojmu

Na začátek nutno uvést, že občanský zákoník v žádném ze svých ustanovení neposkytuje definici, co je výživným, používá jej jako “označení předmětu práva, resp. povinnosti, kdy je tímto myšleno zpravidla samotné plnění dávky”⁷. Definici nám tedy poskytuje teorie, která rozlišuje výživné v širším a v užším smyslu.⁸ Zatímco širší smysl pojímá výživné jako označení celého institutu, užší smysl za výživné označuje již konkrétní plnění. Odborná literatura poskytuje hned několik definic: Dle Králíčkové jde o “zabezpečování potřeb mezi subjekty rodinně právního vztahu”⁹, Nová a Těžká uvádějí: “zabezpečování a úhrada potřeb mezi osobami, které k sobě mají příbuzenský nebo jiný rodinný vztah”¹⁰, Radvanová a Zuklíková hovoří o “plnění, které někdo má být povinen, nebo je povinen jinému poskytnout za účelem zajištění potřeb, a to dle rozhodnutí, jež bylo vydáno na základě a podle pravidel jím stanovených, popř. dle dohody, která byla uzavřena na základě zákona a v souladu s ním”¹¹, Hendrych pojednává o “zabezpečování a úhrada osobních potřeb oprávněných fyzických osob, nejen tedy zabezpečení výživy ve vlastním slova smyslu, ale i uspokojení ostatních hmotných a kulturních potřeb oprávněného subjektu v rozsahu, který je dán odlišně podle jednotlivých

¹ Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění zákona č. 401/2012 Sb.

³ Výživné v novém občanském zákoníku [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku>

⁴ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ VÍTKOVÁ, Kamila. *Výživné mezi rozvedenými manželi ve srovnání se zahraniční právní úpravou*. Rigorózní práce. [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta, 2013. Dostupné z: <https://theses.cz/id/37bop2/10536051>

⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015, 223 s.

⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ Lenka. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 1036 s.

¹⁰ NOVÁ, Hana, TĚŽKÁ Olga. *Vyživovací povinnost*. 2. vydání, Praha: Linde Praha, 1995, 6 s.

¹¹ RADVANOVÁ, Senta, ZUKLÍNOVÁ Michaela. *Kurs občanského práva. Instituty rodinného práva*. Praha: C. H. Beck, 1999, 166 s.

druhů vyživovací povinnosti”¹². O jednotné definici však nehovoří žádná publikace. Na základě výše zmíněných definic můžeme dle základních a podstatných znaků dojít k následující definici: *“jedná se o rodinně právní institut jehož obsahem je souhrn práv a povinností subjektů rodinně právních vztahů, o nichž to stanoví zákon, při vzájemném zabezpečování jejich osobních potřeb”*¹³. Obsahem rozumíme právní vztah mezi subjekty rodinně právního vztahu, jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti těchto subjektů, především povinnost poskytovat dávku výživného určité osobě a jí **odpovídající** právo tuto požadovat. Předmětem tohoto vztahu je pak samotné plnění, ovšem nikoliv jen výživa samotná, ale také zabezpečování dalších potřeb.

Za pojmové znaky tedy můžeme brát existenci rodinně právního poměru mezi osobou povinnou a oprávněnou, kdy tyto osoby definuje zákon.

Jak jsem uvedla již na začátku, zákon nám poskytuje také pojem vyživovací povinnost¹⁴. Rozdíl mezi pojmem výživné a vyživovací povinnost spočívá v tom, že výživné jako takové je předmět vyživovací povinnosti.

Zcela jistě nelze opomenout nepřevoditelnost jako další znak práv a povinností spojených s výživným a také přirozenou přednost vyživovací povinnosti rodičů k dětem před ostatními vyživovacími povinnostmi rodičů.

¹² HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009.

¹³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 28 s.

¹⁴ § 910, zákon č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2. Vznik, trvání a zánik výživného

2.1. Vznik výživného

Vznik nároku na výživné je ztotožňován se vznikem vyživovací povinnosti na základě OZ, který toto ovšem neuvádí výslovně, nýbrž se jedná o logický postup. U matky vzniká narozením dítěte a u otce naplnění jedné z domněnek. Vyživovací povinnost vzniká povinným subjektům na základě zákona, vzniku příbuzenství a za předpokladu naplnění zákonné podmínky vzniku.¹⁵

Tyto podmínky lze rozdělit na pozitivní a negativní.¹⁶ Mezi pozitivní spadá existence rodinně právního poměru a odkázanost na výživu subjektu oprávněného dle §911 OZ, spíše neschopnost sám se žít. Mezi negativní spadá nerozpornost s dobrými mravy, §3odst.3 OZ, který je často obtížné prokázat, protože se vždy odvíjí od individuální situace konkrétního subjektu. Pokud jsou tyto podmínky naplněny, vzniká vyživovací povinnost.

Okamžik vzniku vyživovací povinnosti/ rodinně právního vztahu, stav odkázanosti /neschopnost se samostatně žít.

Jak již bylo zmíněno, u matky se jedná o narození dítěte a u otce o splnění jedné ze tří domněnek otcovství. Případně přechod na další příbuzné v přímé linii, předky či manžela dítěte nebo osvojitele.¹⁷

2.2. Soulad s dobrými mravy

§2 odst.3 OZ stanovuje obecnou podmínku dobrých mravů ve své obecné části a uvádí, že právní norma ani její výklad nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské citění. Jelikož jde o jeden ze základních principů soukromého práva, tudíž je aplikovatelná pro všechny druhy vyživovací povinnosti. Tato podmínka se vztahuje na vznik, přiznání a zánik této povinnosti, nicméně logické je, že pokud není tato negativní podmínka naplněna a dobré mravy jsou porušeny, dochází okamžikem tohoto porušení k zániku vyživovacího vztahu i povinnosti samotné, což platí i pro případné znovuoobnovení tohoto vztahu.¹⁸

2.2.1 Definice dobrých mravů

OZ definici dobrých mravů neposkytuje, proto se musíme uchýlit k teorii. Hendrych říká, že jde o *“právně významnou hodnotu v právu poměřující právní normy a jejich realizaci buď s mravním smyslem právní úpravy, nebo s ekvitou účastníků právních vztahů, které patří z hlediska obsahového k neurčitým pojmům, z hlediska funkcionálního k pojmům, které jsou užívány částečně jako hodnota v právu, za kterou se právo přímo nedovolává, zásadně však jako norma neurčitého obsahu užívání na základě přímého zákonného odkazu”*¹⁹, Králíčková definuje dobré mravy tak, že *“význam nacházíme v obecně platných normách morálky, u kterých je dán obecný zájem na jejich respektování”*²⁰, mj. definici poskytuje i NS, a to jako *“souhrn určitých etických a kulturních obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s*

¹⁵ Tamtéž, 29 s.

¹⁶ ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Československé rodinné právo*. Praha: Panorama, 1985, 219 s.

¹⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 396 s.

¹⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 34 s.

¹⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009.

²⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 463 s.

*obecnými morálními zásadami demokratické společnosti*²¹. Ovšem přístup k této problematice je nutno pojmut individuálně, proto vždy záleží na konkrétním soudci a případě.

V judikatuře lze pozorovat velký rozptyl možností a nahlížení na problematiku pro nepřiznání výživného pro rozpor s dobrými mravy.

Například rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24.4.2006 sp. zn. 10 Cdo 976/2005 se zabýval možným nepřiznáním výživného pro rozpor s dobrými mravy s ohledem na věk dítěte a konkrétně na jeho závadné chování k rodiči. Rozsudek odkazuje na §857 a §858 OZ, které říkají, že součástí rodičovské odpovědnosti je i péče o rozumový a mravní vývoj dítěte a právem rodiče je usměřovat dítě výchovnými prostředky. Z čehož lze tedy usuzovat, že nejde o řádné plnění rodičovské odpovědnosti, tudíž nemůže být k tíži dítěte, a je tedy prakticky nemožné výživné v tomto případě nepřiznat. Přestože panuje názor, že hranice patnácti let je zlomová, jelikož je s ní spojena řada právních následků pro dítě, např. částečná trestní odpovědnost či možnost výkonu závislé práce, a dítě tedy má být schopno uvědomovat si následky svého chování. S tímto názorem si dovoluji nesouhlasit, jelikož závadné chování dítěte může být způsobeno předchozím nikoliv řádným plněním rodičovské odpovědnosti v mnoha směrech, jež na dítěti zanechalo následky, které se projevují např. právě závadným chováním dítěte k rodiči a jež jsou schopny ovlivnit jeho chování, a to bez ohledu na věk dítěte. V tomto případě si ovšem dovoluji vyjádřit naději, že v případě, pokud by bylo výše uvedené nikoliv řádné plnění rodičovské odpovědnosti dostatečně a nade vší pochybnost prokázáno, opět zde nebude téměř žádné šance pro nepřiznání výživného. Významným mezníkem tedy zůstává dosažení zletilosti, kdy je dítě plně zodpovědné za své chování a uvědomování si následků, což obnáší i jeho chování vůči rodiči. Pokud bych hypoteticky vztáhla okolnosti mnou uvedené předchozí situace i na tento zlomový okamžik dovršení zletilosti, nejví se mi řešení již toliko jednoznačným, jelikož v této fázi rozumové a volní vyspělosti dítěte již lze předpokládat, že bude schopno své jednání na základě pokročilého uvažování usměrnit. Samozřejmě pokud by se jednalo o extrémní případy, vrací nás tato situace zpět k individualitě každého případu a řešení.

3. Trvání a elasticita výživného

Vyživovací vztah trvá po dobu, po kterou jsou splněny jeho podmínky.²² Negativní i pozitivní, jak je uvedeno výše.

Elasticita výživného spočívá v možném znovuoobnovení vyživovacího vztahu po znovunaplnění podmínek po jeho zániku, tedy po momentu, kdy jsou nenaplněné podmínky znovu naplněny.²³ Takové obnovení je možné pouze v případě, že nedošlo k zániku vyživovacího vztahu smrtí povinného subjektu, jde o tzv. absolutní důvody zániku vyživovacího vztahu. Je zde opět nutno podotknout, že musíme zkoumat individuálně podmínky, předpoklady a okolnosti každého zániku a opětovného vzniku vyživovacího vztahu. Aktuální budou případy přerušování studia a následný opětovný nástup do vzdělávací instituce, k

²¹ Nejvyšší soud: Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdo 69/1996 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2008, sp. zn. 33 Cdo 1843/2008

²² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 35 s.

²³ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 397 s.

čemuž dochází i po dovršení 18. roku. O tomto pojednává například rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19.11.2007 sp. zn. Cdo 188/2007, který naopak konstatuje, že v případě přijetí dítěte na vysokou školu po čtyřech letech od řádného ukončení střední školy se již výživné neobnovuje. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26.5.2009 č.j. Co 167/2009-45 referuje o situaci, kdy se otec dožadoval zrušení vyživovací povinnosti ke dni, kdy měla dcera řádně odmaturovat, což se ovšem nestalo, ačkoliv v mezičase nastoupila na jazykovou školu, nic méně s ohledem na tehdejší platnou právní úpravu bylo otcí vyhověno. V následné Ústavní stížnosti se Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 24.11.2009 sp. zn. II ÚS 2155/2009 zabýval pouze podmínkou přípravy na budoucí povolání dle §911 OZ, nikoliv podmínkou toho, zda se dokáže dítě samostatně živit. V dalším případě dle rozsudku Městského osudu v Praze ze dne 30.6.2009 č.j.29 Co 155/22009-103 posuzoval soud možný zánik vyživovací povinnosti rodiče, jehož dítě úspěšně ukončilo maturitní studiu, avšak pokračovalo ve studiu na konzervatoři. Městský soud v Praze byl toho názoru, že vzhledem k úspěšnému ukončení maturitního studia je dítě schopno se samo živit. Nejedná se tedy o situaci, kdy by se dítě nadále připravovalo na své budoucí povolání. Ústavní soud v navazujícím nálezu ze dne 7.4.2010 sp.zn. II. Ús 2623/2009 kladl důraz na doplněné vzdělání. Dále se může jednat například o případy zařazení dítěte do výchovného zařízení, na což odkazuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.11.1963, sp.zn. 1 Cz 676/1967, které říká, že pokud byla nařízena ústavní výchova po tom, co se začalo dítě samo živit, vyživovací povinnost rodičů se obnovuje.

4. Zánik výživného

Vyživovací vztah zaniká v momentě, kdy není naplněna, byť jen jedna z podmínek pro jeho vznik, čili jde o relativní zánik.²⁴ Nejčastěji půjde o situaci, kdy se oprávněná osoba, v našem případě dítě, dostane do stavu, kdy je schopno se samostatně na kvalitní úrovni uživit.²⁵ Jiným případem může být smrt, ale tentokrát nejen pouze povinného, ale také oprávněného subjektu. Může nastat i situace, kdy vyživovací povinnost přímo nezanikne, avšak např. přejde na jiného příbuzného, čili se transformuje. Jak již bylo výše uvedeno, často takto bývá mylně interpretováno, že se se jedná o 18. či 26. rok života dítěte, jež bývá spjat s ukončením školní docházky. Jak je každopádně uvedené v Rozsudku Nejvyššího soudu SR zo dňa 10.7.1974 sp.n. 2 cz64/1974, skutečnost, že dítě dosáhlo plnoletosti, nemá z hlediska hmotného práva pro plnění vyživovací povinnosti žádný význam.²⁶ K zániku může tedy dojít i před dosažením zletilosti, dlouho po ní, nebo také nikdy, například z důvodu invalidity dítěte. Jak již bylo zmíněno, vyživovací povinnost se může také obnovit. Za zánik a následné obnovení však nejsou považovány například případy letních prázdnin či zahraniční studijní pobyty, naopak různé situace související se studiem dítěte jej mohou zapříčinit, jak je demonstrováno na judikatuře uvedené výše. Další významnou kapitolou, jež nepřimo souvisí se studiem, je přechodný či jednorázový příjem dítěte, který dlouhodobě nepostačuje k pokrytí jeho potřeb na důstojné úrovni, což je například letní prázdninová brigáda.²⁷ Pokud by výživné bylo pozastaveno, mělo by to naopak demotivující účinek pro mimoškolní aktivity dítěte, které jej rozvíjejí ve všech směrech, jak nám říká rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10.1.1962, sp.zn. 6 Co 676/1967. V praxi se často lze setkat s případy, kdy zletilé studující dítě již nežije s rodiči, a proto se často rodič nemusí dozvědět na jedné straně o pokračování dítěte ve studiu, a tudíž přestane výživné hradit, a na straně druhé, že dítě odmaturovalo či ukončilo studium a nastoupilo do práce, a tudíž že jejich vyživovací povinnost zaniká či se přerušuje. V těchto situacích dochází k případům, kdy dítě nebo druhý rodič úmyslně tyto skutečnosti zatajují a spoléhají tímto na ustanovení, dle kterého se spotřebované výživné nevrací. Podobná je problematika tzv. "věčných studentů". Díky těmto případům, kdy dítě neustále studuje, absolvuje studijní pobyty v zahraničí, stáže či se věnuje studiu jazyků, ať již studium dokončí či ne, ustálila soudní praxe 26. rok jako hraniční pro zaopatření studujícího dítěte.

5. Rozsah výživného a určování jeho dávek

Obecně panuje předpoklad, že dávky výživného jsou ze strany rodičů, v tomto případě subjektů povinných plněny dobrovolně. Kdyby tomu tak ovšem bylo ve všech případech, tato práce by nevznikla. Jde o dobrovolné plnění všech odůvodněných potřeb, ať již jde o úhradu

²⁴ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 36 s.

²⁵ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 126 s.

²⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 140 s.

²⁷ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 130 s.

stravy či například v případě studujících dětí ubytování nebo kroužků.²⁸ Když se vrátíme k případům, kdy povinnost není plněna dobrovolně, nebo je plněna v nižším rozsahu, přichází na řadu stanovení a následně i možné vynucení plnění soudy více druhů. Automaticky následuje potřeba odpovědi na otázku, jak určit výši této dávky a z čeho se skládá. První podmínkou je existence vyživovacího vztahu, který vzniká ex lege, a rozhodnutí soudu je v tomto případě pouze deklaratorní. Soud obvykle stanovuje výši výživného a existenci posuzuje jako prejudiciální otázku.²⁹ V praxi se lze setkat i s případy, kdy výživné není přiznáno, což ale evidentně není pro oprávněný subjekt dostatečné řešení, které by adekvátně uspokojilo jeho potřeby. Jedná se především o případy, kdy povinný subjekt není adekvátně schopen uživit především ani sám sebe, a výživné proto není stanoveno. Nicméně právní řád nám poskytuje mechanismy například v podobě poskytnutí výživného jinou osobou - předky, které by měl soud vyhledat a výživné v odpovídající výši stanovit jim. Domnívám se totiž, že to, že jeden z rodičů nemá vlastním přičiněním, pokud o něj jde, dostatek prostředků pro zajištění vlastní odpovídající výživy, nesmí to být na úkor a škodu oprávněného subjektu, nejen pro nezletilé ale i pro zletilé pokračující v soustavné přípravě na povolání, nebo dětí invalidních či jinak vážně nemocných. Výživné je totiž dávkou, která musí být vždy uhrazena. Pokud se jedná o objektivní důvod, například nesvéprávnost, postup soudu by měl být stejný, avšak z jiných důvodů. Pokud ovšem toto nebude zjištěno a prokázáno, dle mého názoru by měl soud výživné alespoň v minimální výši stanovit, ačkoliv náš právní řád neuvádí žádnou minimální částku. Nutno podotknout, že právní úprava neuzivá objektivizaci výživného³⁰, tedy neexistuje vzorec pro výpočet, tabulka či přesný postup, dle kterého je nutné určit výši výživného, jak říká Nález Ústavního soudu, ze dne 16.12. 2015. Spis. Zn. IV. ÚS 650/15, lze výši výživného jaksí limitovat určitou horní hranicí, nicméně generálně není stanovena maximální hranice výživného s ohledem na nejlepší zájmy dítěte a odkazem na subjektivní prvky, dle kterých se výše určuje, jak jsem již uvedla dříve, nebude se tedy jednat o pokus o částečnou objektivizaci, jedná se zde pouze o rozšíření možnosti soudu stanovovat výši výživného. Záleží tedy na okolnostech každého případu a určení finanční částky a zohlednění podmínek, které a jak budou brány v potaz, je na volné úvaze soudu. Zákon nám poskytuje pouze způsoby, jak může být stanovena výše výživného a kritéria, která pro toto musí být naplněna. V případě zletilých dětí půjde o dohodu mezi povinným rodičem a oprávněným dítětem, která bude schválena jako soudní smír. Pokud nedojde k dohodě musí zasáhnout soud a výši autoritativně určit.³¹ Schválená dohoda mezi dítětem a rodičem může sloužit především jako exekuční titul dítěti pro případ, kdy by rodič svou povinnost rodič neplnil nebo ji neplnil řádně, tedy ve výši odpovídající dohodě. Dohoda nesmí odporovat hmotnému právu a soud nezkoumá výši dohodnutou stranami.³² Ačkoliv se prakticky jedná o smírčí řízení, měla by i zde být prokázána bezrozpornost – existence vyživovacího vztahu a povinnosti a okolností podstatné právě pro takovou dohodnutou výši. Bezrozpornost dohody je podstatná především do budoucna pro případnou změnu rozhodnutí a výše samotné. Rozhodnutí soudem o výši výživného přichází na

²⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 27 s.

²⁹ Tamtéž, 38 s.

³⁰ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ Lenka. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 1041 s.

³¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, 48 s.

³² Tamtéž.

řadu, pokud k dohodě nedojde, avšak pouze na návrh zletilého dítěte nebo rodiče.³³ Nicméně i schválení dohody i určení výše výživného má v kompetenci soud.³⁴

Koncem roku 2022 Ministerstvo spravedlnosti doporučující tabulku³⁵ pro soudce, především pro výpočet výživného. Pro výpočet orientační výše je základem čistý příjem povinného rodiče bez odpočtů, nákladů a splátek např. úvěrů. Tabulka je velmi dobře použitelná pro výpočet výše výživného s ohledem na počet dětí v rodině, je tedy vytvořena pro jedno až dvě děti, pokud je dětí více, maximální podíl příjmu rodiče na výživné na děti je cca. 30-35%. Tato tabulka značně utlumila diskuze ohledně stanovení výše, pomáhá sociálním pracovníkům i advokátům. Debaty jsou ovšem vedeny ohledně příjmu dětí, jak již víme, letní brigáda nemá na výživné a jeho výši žádný vliv, taktéž například prospěchové stipendium.³⁶ Tabulka vypadá takto:

Kategorie	Věk dítěte ¹	Procentuální rozmezí ²
1.	0 – 5 let	11 – 15 %
2.	6 – 9 let	13 – 17 %
3.	10 – 14 let	15 – 19 %
4.	15 – 17 let	16 – 22 %
5.	18 a více let	19 – 25 %

§912 OZ hovoří o nezletilém dítěti a jeho právu na výživné i přes existenci vlastního majetku, jež má na výživné svůj vliv, a také o jeho příjmu z výdělečné činnosti v případě, že nestačí k jeho výživě. Toto ustanovení bych prozatím použila jako můstek, který nás postupně dovede k nahlížení na tuto problematiku optikou dítěte zletilého. Dle §913 téhož zákona jsou pro určení rozsahu výživného rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného, kterým, jak již víme a co je pro tuto práci podstatné, může být i zletilé dítě, a jeho majetkové poměry, schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Na hodnocení těchto jednotlivých kritérií se zaměříme později, nicméně neméně podstatný pro rozsah je §914 OZ, který říká, že pokud je více osob povinných ve stejném postavení k poskytnutí výživného pro oprávněného, odpovídá povinnost každého z nich dle jejich majetkových poměrů, schopností, možností k majetkovým poměrům schopnostem, možnostem ostatních. Podstatné tedy je, že obě či více stran mají jistou

³³ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 115 s.

³⁴ FRANCOVÁ, Marie, DOVŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 23 s.

³⁵ Ministerstvo spravedlnosti. *Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti*. [online]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/724488/Doporu%25C4%258Duj%25C3%25ADc%25C3%25AD_procentu%25C3%25A1ln%25C3%25AD_rozmez%25C3%25AD_v%25C3%25BD%25C5%25BEivn%25C3%25A9.pdf/ffb75f31-9623-41d9-8150-05f7cec0199a

³⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, 46 s.

povinnost, nicméně její rozsah se bude určovat individuálně vzhledem k situaci. §915 uvádí, že životní úroveň dítěte a rodičů má být zásadně shodná. Do úvahy tedy přichází, zda toto hledisko shodné životné úrovně předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.³⁷ Vystává tedy otázka, zda je povinnost dítěte přizpůsobit se životní úrovni rodičů absolutní. A to například v případě, že je životní úroveň rodičů velmi nízká. Zákon v §910 říká, že v tomto případě se dítě přizpůsobit nemusí a povinnost přechází na prarodiče, tedy absolutizace se zde nevyskytuje. Každopádně smyslem vyživovací povinnosti stále zůstává zabezpečení alespoň základních potřeb, proto povinnost přechází dále na jiné příbuzné, pokud jí nejsou schopni dostát samotní rodiče. Nicméně, osoby, na které přešla vyživovací povinnost jsou povinny její rozsah plnit nikoliv s ohledem na vlastní majetkové poměry, možnosti a schopnosti, ale pouze v rozsahu a výši, jež zabezpečí ony základní potřeby dítěte.³⁸ Zde zůstává otázkou, jaké životní úrovni se má tedy dítě přizpůsobit, když životní úroveň rodičů je velmi nízká a již víme, že povinnost takovéto situaci se přizpůsobit není absolutní, a naopak osoby, na které povinnost přešla, nejsou povinny ji plnit v rozsahu vyšším, než který pokryje základní potřeby dítěte, z čehož vyplývá, že jejich životní úrovni se dítě prakticky přizpůsobovat ani nemá. Smyslem tohoto ustanovení také zcela jistě není, aby jeden, a to ekonomicky zdatnější rodič, “dotoval” domácnost rodiče s nižšími příjmy. Ustanovení je nutno vykládat tak, že ze strany tohoto rodiče má dítě právo na výživu v poněkud nadstandardnějším rozsahu, co se výživy a přípravy na budoucí povolání týče (například pobyty v zahraničí).³⁹ Toto ustanovení v ohledu na odpovídající životní úroveň rodičů a dětí se zcela jistě nevztahuje na situaci, kdy bylo dítě svěřeno do péče třetí osoby, kdy je výživné stanoveno dle možností a schopností a majetkových poměrů rodičů k rukám třetí osoby.⁴⁰ Proto se i v dnešní době můžeme setkat se zcela absurdními částkami, které rodiče platí, a to nejen v případě svěřením dítěte do péče třetí osoby, ale i v případě rozvodu, kdy má jeden z rodičů dítě v péči a poskytuje mu jakýsi základní standard pro výživu a přípravu na budoucí povolání, možná i lehce nadprůměrný, a druhý rodič platí například pouze 1.000 Kč měsíčně na dospělé dítě studující vysokou školu. Třetí osoby mají samozřejmě právo na žádost o změnu rozsudku o výši výživného, ačkoliv jsem se nejednou setkala s případy, kdy tato osoba, či jeden z rodičů, který má dítě v péči, tohoto práva nevyužil, neboť jí bohužel byly známy okolnosti, za kterých by stejně nebylo možno rozsudek upravit, protože rodič či rodiče nemají dostatek prostředků k placení výživného ve vyšším rozsahu. Nutno podotknout, že takováto třetí osoba nemá právo ze zisku z majetku dítěte či jeho jmění k dorovnání životní úrovně mezi rodičem a dítětem, na toto mají právo pouze rodiče. Dále je důležité říci, že výživné je nutno stanovit i v případě pěstounské péče či nařízení ústavní výchovy. K zásadně shodné životní úrovni dítěte a rodiče stanovisko Nejvyššího soudu Pls 4/67 a Nález ústavního soudu České republiky ze dne 1.2. 2008 sp.zn. II. ÚS 1619/07 říkají, že tato je založena na fakticitě, nikoliv na pouhé právní stránce, kdy v případě stanovení výživného pro jeden povinný subjekt je nutno přihlídnout i k tomu, zda žije ve společné domácnosti s osobou, která sice není k poskytování výživného pro dítě povinna, ale značně přispívá ke zvýšení či snížení životní úrovně tohoto povinného subjektu.

³⁷ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 148 s.

³⁸ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 113 s.

³⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 41 s.

⁴⁰ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 113 s.

5.1. Plnění nad rámec výživného

Jako zajištění potřeb můžeme nepochybně označit také plnění rodičem nad rámec výživného stanoveného soudem. Jedná se například o dary, kterými rodič vyjadřuje zájem o dítě a zajišťuje tím některé jeho potřeby. Každopádně nelze zcela jistě říci, že k takovýmto zejména darům naturálním lze přihlížet při určování výše výživného. Podstatné budou až ve chvíli, kdy bude docházet ke zvyšování výživného zpětně, a bude tedy nutné k nim přihlídnout v případě určování dlužného plnění, jelikož prostřednictvím těchto darů stále docházelo k zajišťování potřeb dítěte. Pokud je rozhodování o výši výživného, mezi podstatné faktory tedy můžeme zařadit skutečnost, zda šlo pouze o příležitostné plnění či nikoliv a zda směřovalo k uspokojování potřeb dítěte, zda se jednalo o dar běžný či nikoliv, tedy takový, který neslouží k uspokojení potřeb dítěte, k takovému tedy přihlíženo nebude, a stejně tak i úmysl darujícího, tedy pokud si je rodič vědom své vyživovací povinnosti a tento dar poskytuje za účelem jejího splnění, jelikož je na straně dítěte potřebné, k tomuto bude přihlíženo. Klasickým příkladem takovéto situace bude například kapesné. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 4.3.1966, sp.zn. 5 Cz 10/1966 pokud dojde k situaci, že vznikne na výživném dluh, soud přihlédně k tomu, zda dárky nad rámec výživného byly příležitostné či ne, aby mohly být případně započteny na dlužné výživné. V případě dáreků věnovaných dítěti například k narozeninám či Vánocům, dle literatury takové nebudou vhodné k započtení.⁴¹ Podstatné také je, zda i pokud rodič hradil výživné řádně a dítěti poskytoval dary nad rámec výživného, zda sloužily k uspokojování jeho potřeb či ne. Za dary, které splňují takovéto požadavky lze například považovat sportovní vybavení, uhrazení zájmových kroužků či školních kurzů. Naopak například uhrazení společné dovolené do této kategorie spadat nebude. Samozřejmě je vyloučeno, aby rodič svévolně snížil částku výživného na úkor toho, aby dítěti zakoupil například nové kolo a následně očekával, že mu nevznikne na výživném dluh. Výživné je totiž nutno primárně plnit způsobem a ve výši určené soudním rozhodnutím. Toto reflektuje například Nález Ústavního soudu ze dne 12.9. 2006, sp.zn. I. ÚS 299/2006, který řešil situaci, kdy se otec bránil dluhu na výživném skutečností, že na dítě převedl 1/6 svého majetku. Ústavní soud tehdy ve svém nálezu uvedl, že nelze omezit rozsah vyživovací povinnosti tím, že na dítě převedl majetek. Toto tedy logicky vyvrací všechny domněnky o tom, zda může vyživovací povinnost plně zaniknout například převedením nemovitosti na dítě, byť by z ní mělo například pravidelný příjem a uspokojuje jeho potřebu bydlení. Tato skutečnost může mít tedy vliv maximálně na výši výživného. V případě, že by se majetek dítěte zvýšil natolik, že i po vynaložení nákladů na správu nemovitosti, které jsou dle OZ v takovéto situaci primární, by došlo ke zvýšení jeho životní úrovně nad úroveň rodiče, zanikla by vyživovací povinnost úplně, poněvadž by šlo o porušení zásady dobrých mravů a toto platí pro nezletilé i zletilé dítě, jelikož je již schopné se samo žít.

5.2. Vliv péče o dítě na rozsah výživného

Dle již výše zmiňovaného §913 odst.2 OZ je ve většině případů nutné pro stanovení rozsahu výživného přihlídnout k tomu, jak povinný o oprávněného osobně pečuje a jestli vůbec. Případně se přihlíží i k péči o domácnost. Osobní péče většinou představuje plnění vyživovací povinnosti toho z rodičů, jež má dítě svěřeno v péči, což ovšem plně nenahrazuje vyživovací povinnost ani jednoho z rodičů.⁴² U mladších dětí by měla být obecně osobní péče logicky dostačující, u starších, resp. dospělých dětí, což je pro tuto práci stěžejní, tomu tak není. Starší, a především dospělé děti zvládají spoustu úkonů samy, někdy i samy žijí, mají určitý příjem,

⁴¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 150 s.

⁴² Tamtéž, 153 s.

což značí, že nepotřebují toliko osobní péči, proto se zde evidentně vyživovací povinnost musí promítnout jinak, především v dostatečném finančním zajištění souvisejícím s jejich řádnou výživou a přípravou na budoucí povolání. Obecně s nástupem dítěte do jakékoliv instituce, ať se již jedná o mateřskou školu, základní školu či jiný například vzdělávací ústav, po dobu, kdy se dítě v této životní etapě nachází, se vyživovací povinnost ve formě osobní péče značně umenšuje, a jak dítě postupuje na vyšší stupně vzdělání, i tato osobní péče je poskytována v rozsahu značně nižším. Samozřejmě nelze opomíjet péči poskytovanou starším dětem či dospělým dětem ve věku blízkém mladistvým především ve formě dohledu nad řádnou školní přípravou, volným časem, nebo řešení výchovných problémů a opatření souvisejících například s řádnou výživou, nebo životním stylem. Zde se může jevit spornou situace, kdy rodič, který má dítě svěřeno ve své výlučné péči, tuto nevykonává řádně v dostačující míře, případně vůbec, a zda tímto okamžikem vzniká vyživovací povinnost v materiální, především finanční formě, ať již k dítěti či k rukám druhého rodiče. A to obecně s ohledem na morální aspekty anebo jen do nového rozsudku, vzhledem k tomu, že původní rozsudek toto nestanovuje. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 26.1.2006 sp.zn. IV. ÚS. 257/2005 stanovil, že rozhodující je faktický stav, nikoliv právní, kdy v případě dvou dětí svěřených do péče otce od 1.6.2004 stanovil výživné pro matku až od 2.12.2004. Výživné ale může být stanoveno i rodiči, do jehož péče je dítě svěřeno, a to v případě, že svou vyživovací povinnost dobrovolně neplní, např. poskytováním osobní péče, zajištěním řádného odpovídajícího bydlení atd. Tedy povinnost obou rodičů a právo dítěte trvá bez ohledu na to, do čí péče je dítě svěřeno, a je jedno, zda ji plní naturálně či relativně. Podstatný je také krátkodobý pobyt dítěte u jednoho z rodičů. Krátkodobý pobyt je neurčitým právním pojmem, inspirovat bychom se však mohli v zahraničních právních úpravách, konkrétně anglická úprava poskytuje možnost snížení výživného o určitou část dle počtu nocí, které dítě ročně stráví u rodiče, se kterým nesdílí společnou domácnost.⁴³ U zletilých dětí, jak jsem již nastínila, osobní péče bude vykonávána v míře minimální, neznamená však že se v těchto případech vůbec neprojevuje, zejm. u dětí studujících vysoké školy, které zůstávají nadále bydlet u rodičů, se projevuje v mnoha různých formách. U zletilých dětí zaniká rodičovská odpovědnost a spousta aspektů tedy odpadá, ačkoliv je nutno k nim přihlížet. I zletilé dítě, které sdílí s jedním z rodičů domácnost, má právo na odpovídající péči v určité formě, a proto je nutno k tomu přihlídnout a stanovit tak výživné v odpovídajícím rozsahu rodiči druhému. U krátkodobých pobytů je třeba posoudit situaci podle času stráveného u rodiče, například u dětí vysokoškoláků, kteří jezdí domů na víkendy, nehraje jeden víkend za čtrnáct dní pro změnu výživného žádnou roli, například ale frekvence pobytu od pondělí do pátku jednou za čtrnáct dní a další dva dny v týdnu by se již ve výživném odrazit měla.

⁴³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

6. Kritéria pro stanovení výše výživného

6.1. Odůvodněné potřeby oprávněného dítěte

Odůvodněné potřeby budou logicky případ od případu individuálně odlišné a generálně odlišné budou i u dětí různého věku, i když se budou v mnoha věcech shodovat. Proto je nelze uzavřít taxativním výčtem. Hrušáková a Králíčková uvádějí, že je lze rozdělit na základní potřeby nezbytné pro život a další potřeby.⁴⁴ Mezi odůvodněné potřeby zcela jistě patří uspokojení základních životních potřeb, tj. zajištění naprosto minimálního standardu pro udržení zdravého života, tedy uspokojení potřeby stravovací, ošacení, ubytování, náklady na hygienické potřeby. Tyto nezbytnosti spadají pod ty, o kterých lze říci, že mohou být u všech dětí více či méně stejné. Mimo tyto máme potřeby, které slouží k rozvoji dítěte a jeho realizaci, nespádají tedy mezi potřeby k uspokojení základního minimálního životního standardu. Tyto nelze již toliko generalizovat, protože se vyskytují u každého dítěte v jiné míře s ohledem na jeho zaměření, předpoklady pro budoucnost, případně i zdravotní stav. Tyto obvykle bývají závislé na majetkových poměrech, schopnostech a možnostech jak rodiče, tak dítěte a od nich se odvíjejí i další případné potřeby pro rozvoj dítěte. Uspokojení potřeb základních má přednost před ostatními. Do druhé kategorie potřeb bude primárně spadat vzdělání dítěte, zájmové kroužky, volnočasové a jiné aktivity uměleckého, sportovního nebo vzdělávacího charakteru a výdaje na potřeby spojené s kulturním obohacením dítěte. Ovšem pokud nebudou uspokojeny potřeby základní, tedy pokud nebude řádně uspokojena například potřeba stravování, zájmový kroužek bude zcela jistě druhořadý a této potřebě ustoupí. Zdraví dítěte je dalším podstatným kritériem, jelikož děti se zdravotním postižením budou mít zcela jistě jiné potřeby, které budou vyžadovat větší náklady, než děti trpící běžnými nemocemi. Jedná se například o zdravotní pomůcky, rehabilitace, nutnost diety, léky atd. Tyto nutnosti je nutné posoudit i s ohledem na příspěvky zdravotní pojišťovny, aby nebyl rodič neúměrně zbytečně zatěžován.⁴⁵ Jak jsem již uvedla, potřeby se s věkem dítěte mění, proto lze během vývoje dítěte vymezit několik důležitých milníků. Prvním z nich je narození dítěte, se kterým jsou spojovány určité nutnosti jako kočárek, postýlka atd. a vyživovací povinnost je plněna především osobní péčí. Dalším důležitým bodem je nástup do mateřské školky, kdy vznikají první zájmové aktivity, a to nutně vyžaduje určité vybavení, se kterým jsou samozřejmě spojeny vyšší náklady. Velmi významným je nástup dítěte do školy, což vyžaduje určité vybavení vhodné a dostačující, například aktovku, učebnice atd., které je rozhodně nákladnější než vybavení předchozí. Následuje příprava na budoucí povolání v podobě studia středních a dále vysokých škol či jiných odborných učilišť. Vyživovací povinnost může zaniknout v případě, že dítě již nepokračuje ve studiu, nabývá schopnosti se samostatně dostatečně živit a uzavírá pracovněprávní vztah.⁴⁶ Dle Rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20.3.2002 č.j. 26 Co 69/2002-47 nelze v plném rozsahu zachovat uspokojení všech četných zájmů dítěte, ale pouze základní a obvyklé potřeby dítěte s určitými standardními zájmy. S tímto závěrem se zcela jistě nemohu ztotožnit, protože rozvod rodičů by neměl mít na dítě další dopady, mimo obrovský zásah do života a zvyklostí dítěte, proto by výživa měla být zachována ve stylu a se standardy, na které je dítě zvyklé v nejvyšší možné míře. Samozřejmě je nutné vzít v potaz možné založení nové rodiny jednoho z rodičů a náklady vyložené na tuto významnou okolnost. Odůvodněné

⁴⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 3. vydání. Brno: Doplněk, 2006, 259 s.

⁴⁵ NOVÁ, Hana, TĚŽKÁ, Olga. *Vyživovací povinnost*. Praha: Linde Praha, 1995, 75 s.

⁴⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 158 s.

potřeby se samozřejmě mohou měnit i v důsledku působení jiných faktorů, než je věk, a to například s možným vznikem invalidity, jiné nemoci či změny školy. Na toto reaguje §923 OZ, který spolu s §475 ZŘS umožňuje soudu změnit rozsah vyživovací povinnosti i bez návrhů v důsledku změny poměrů pouze pro nezletilé děti, pro děti zletilé lze pouze na návrh dle §163 OSŘ, jedná se o prolomení překážky rei iudicata.⁴⁷ Potřeby lze rozlišit také na jednorázové a periodické, na ty jednorázové je nutno hledět při stanovení výživného, periodické jsou zohledněny v rámci běžného výživného.⁴⁸ Pro případ potřeb nahodilých je nutno vytvořit jejich kompletní seznam.⁴⁹ Lze přiznat i tzv. jednorázové výživné dle §921 OZ, které lze použít pouze na krytí mimořádného nákladu, například při úraze ty pomůcky, které jsou zdravotním pojištěním nekryté, nebo kryté jen z části, například potřeba ošetřovatelky. Nelze za ně pokládat náklady, které slouží pouze k vylepšení zdravotního stavu. Dříve panoval názor, že výživné má mít spotřební charakter a neslouží ke tvorbě úspor, což může soudce ze zákona rodiči nařídít, jakožto institut vyživovací povinnosti, nicméně dnes již není horní hranice výživného určena ani limitována doporučením.⁵⁰ Mělo by tedy pokrýt všechny prospěšné potřeby pro dítě.

6.2. Majetkové poměry oprávněného dítěte

V případě, že dítě disponuje vlastním majetkem, mohou nastat dvě situace. V první situaci, kdy majetek na straně dítěte zapřičiňuje, že není odkázáno na výživu jinou osobou, resp. je díky němu schopno zajistit všechny své opodstatněné potřeby, výživné zaniká, resp. vyživovací povinnost nemusí ani vzniknout. Druhá situace nastává, když má dítě určitý vlastní majetek, který ale nepostačuje k uspokojení všech odůvodněných potřeb, tehdy vyživovací povinnost ze strany povinného subjektu dále trvá a ráda bych poznamenala, že o tuto situaci se bude jednat ve většině případů. V této druhé situaci výše majetku ovlivňuje pouze výši výživného, nikoliv jeho trvání. §912 OZ stanovuje, že dítě má právo na výživné, i pokud má vlastní majetek, ale zisk z něj spolu s příjmem z výdělečné činnosti nestačí k jeho výživě. Ačkoliv toto ustanovení hovoří primárně o nezletilém dítěti, nepochybně jej lze vztáhnout i na děti zletilé, kde může případně vyživovací povinnost na chvíli zaniknout a zase se obnovit v případě, kdy dítě vyčerpá všechny svůj disponibilní majetek a opět se dostává do situace, kdy se není schopno samo žít. Jinak se má za to, že zletilé dítě je schopno se samo žít dle §911 OZ, s čímž si dovoluji nesouhlasit, ovšem zaměřím se na toto ustanovení jako na předpoklad, který lze v každém individuálním případě snadno vyvrátit, především v případech, kdy se dítě dále připravuje na budoucí povolání. Ustanovení §912 nám především obecně bude dopadat na nahodilé, jednorázové či nepravidelné výdělky, jako například letní brigádu, které nemají pro majetkové poměry význam, jak nám říká např. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10.1.1968 sp.zn. 6 Co 676/68, dále se také bude jednat o finanční příspěvky a dary příbuzných a dalších osob dle Nálezu Ústavního soudu ze dne 21.4.2011 sp.zn. II. ÚS 3113/2010. Žije-li dítě na území České republiky, je nutno zohledňovat veškeré ekonomické faktory při stanovení výživného s ohledem na ekonomické poměry v České republice, pokud dítě žije a pracuje v jiné zemi, je nutné takové ekonomické poměry zvážit a brát v potaz. V případě, že dítě nabylo zletilosti, ale nikoliv plné svéprávnosti, je třeba ustanovení §912 OZ vykládat tak, aby se na dítě hledělo nadále jako na nezletilé, bez ohledu na to, z jakého důvodu došlo pouze k částečnému nabytí svéprávnosti. Podstatné je uvést, že v situaci, kdy jsou přiznány jisté dávky ať již sociálního či jiného charakteru, jako například invalidní důchod či příspěvek na péči,

⁴⁷ NOVÁ, Hana, TĚŽKÁ, Olga. *Vyživovací povinnost*. Praha: Linde Praha, 1995, 18 s.

⁴⁸ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 158 s.

⁴⁹ Krajský soud: rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. prosince 1994, sp. zn. 13 Co 588/1994

⁵⁰ RADVANOVÁ, Senta, ZUKLÍNOVÁ Michaela. *Kurs občanského práva. Instituty rodinného práva*. Praha: C. H. Beck, 1999, 175 s.

nezaniká výživné automaticky, jelikož toto ještě neznamená, že dítě se bude schopno samo uživit. Sociální dávky, které získává rodič ve prospěch dítěte, nejsou příjmem, protože jsou vázány na dítě, ovšem mají vliv na stanovení výše výživného, protože jejich prostřednictvím je realizováno naplnění některých potřeb dítěte, a může nastat situace, že dítě s těmito příspěvky, ačkoliv k rukám rodičů se může samo žít, jak říká Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.10.1975 sp.zn. 2 Cz 82/75. Jestliže by stanovení vyššího výživného mělo vést k odebrání dávky ve prospěch dítěte, nelze k ní přihlížet při stanovení výživného v té době, ve které bude odebrána. Je nutno zohlednit, že ne všechny sociální příspěvky jsou určeny k úhradě obvyklých potřeb dítěte, ale slouží především k pokusu o nastolení stejných možností ve srovnání s ostatními dětmi, proto argument rodičů, že má dítě dostatečný příjem, na základě těchto příspěvků není nijak relevantní.

6.3. Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného (rodiče)

Dle §913 odst.1.OZ jsou pro určení rozsahu výživného klíčové schopnosti a možnosti rodičů dosáhnout určitého výdělku a jeho majetkové poměry čili výnosy z jeho majetku či podnikatelské činnosti.⁵¹ Možnosti a schopnosti rodiče jsou dány subjektivními i objektivními okolnostmi.⁵² Podstatný bude především věk, vzdělání, kvalifikace, zdravotní stav, další vyživovací povinnosti jakéhokoliv charakteru, ale také například míra nezaměstnanosti v oblasti, kde se rodič trvale zdržuje. Možnosti jsou kategorií čistě objektivní, soud bude tedy hypoteticky zjišťovat, jaké výživné by byl schopen poskytnout kdokoliv jiný stejného pohlaví, věku, společenského postavení, vzdělání za stejné ekonomické situace.⁵³ Schopnosti jsou naopak subjektivní kategorií, respektive vlastností osoby. Jedná se například o pracovní zkušenosti a zvyklosti, schopnost přizpůsobit se, sociální flexibilitu, vlastnosti, nadání, zdravotní stav aj. Ovšem i schopnosti se posuzují dle jakéhosi objektivního rámce existujících společenských možností. Na možnosti hledíme při zjišťování pracovních příležitostí, kde soud často spolupracuje s dalšími orgány, jako je například úřad práce, pomocí kterého zjišťuje například počet volných pracovních míst v pracovní oblasti, ve které se rodič pohybuje, nebo rozmezí, ve kterém se pohybují příjmy těchto pracovníků, hovoříme tedy o potencialitě příjmu.⁵⁴ Jsou-li objektivní možnosti, je nutné zjistit, zda v jejich rámci rodič plně realizuje své schopnosti.⁵⁵ Nejde tedy o fakticky vyplácený příjem, ale o příjem, kterého by mohl rodič dosáhnout, kdyby obsadil pro něj vhodnou volnou pracovní pozici, a zda svoji práci na ní vykonává řádně, například, zda se mu neumenšuje výdělek z důvodu například porušení pracovní kázně. Potentialita příjmu je rozhodná i v případě, že rodič nemá žádný příjem, ale je například vlastníkem hodnotného majetku, který může zpeněžit a výtěžkem z prodeje uhradit výživné.⁵⁶ Zde se nám mohou střetnout dva principy, a sice právo na vlastnit majetek dle čl. 11 LZPS s povinností uloženou na základně zákona, která slouží k ochraně života dítěte dle čl. 32 odst.1 a 4. LZPS. Lze-li takovýto prodej na osobě povinné spravedlivě požadovat, pak se případný výnos z prodeje započítává za do potencialního příjmu.⁵⁷ Obdobně se bude

⁵¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*. Praha: Leges, 2014, 44 s.

⁵² Ústavní soud: Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2008, sp. zn. IV. ÚS 1181/2007 (N 125/86 SbNU 131)

⁵³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 148 s.

⁵⁴ HOLUB, Milan a kol. *Zákon o rodině s komentářem, judikaturou a předpisy souvisejícími*. 9. vydání. Praha: Leges, 2011, 321 s.

⁵⁵ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 137 s.

⁵⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 399 s.

⁵⁷ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 137 s.

posuzovat situace, kdy rodič nedosahuje takového příjmu, který by odpovídal jeho schopnostem. Zde se bude zjišťovat, zda existuje výhodnější pracovní pozice a důvody, proč ji rodič nevykonává, může se jednat například o zdravotní problémy, naopak odmítnutí dědictví z osobních důvodů, jako jsou spory s pozůstalým, nelze považovat za ospravedlňující skutečnost.⁵⁸ §913 odst.2 stanovuje povinnost soudu zkoumat, zda se rodič bez důležitých důvodů nevzdal výhodnějšího zaměstnání nebo majetkového prospěchu. Ovšem případně hypoteticky lepší zaměstnání sloužící pro porovnání musí mít zhruba stejné pracovní podmínky.⁵⁹ Je nutno podotknout, že soud musí brát v úvahu i rizika spojená s postupem rodiče, který by potenciálně mohl vést k dosažení vyššího výdělku. Například ne vždy musí být výhodné opustit pracovní místo na dobu neurčitou, které rodič zastává již čtyři roky, a pokusit se získat pracovní pozici na dobu určitou, kde je výdělek zatím pouhým příslibem. Ovšem to, že soud bere tyto okolnosti v potaz, neznamená, že není na rodiči, aby předem sám zvážil všechny případné pozitivní a negativní dopady například případné změny zaměstnání, jelikož, pokud se například rozhodne nevhodně, a toto mylné zhodnocení bude mít za následek až případnou možnost snížení výživného, lze toto přičítat k tíži rodiči, a nikoliv dítěti a výživné sníženo nebude.⁶⁰ Může se jednat například i o situaci, kdy rodiči vlastním přičiněním například bude odepřena možnost uzavření výhodnější pracovní smlouvy. Toto řešil například Ústavní soud ve svém Nálezu ze dne 1.4. 2009, sp.zn. I ÚS 1924/2008, kdy otec žádal snížení rozsahu výživného, které mu ale odvolací soud naopak zvýšil, a v odůvodnění uvedl, že vychází z příjmů předpokládaných. Otec namítal, že mu sice byla nabídnuta výhodnější pracovní pozice, ale vzdálená 500 km od jeho bydliště, kdy byla jeho druhá manželka těhotná a potřebovala jeho opatrování a péči o následně narozené dítě. Ústavní soud dal otci za pravdu, že se jedná o ospravedlnitelný důvod. Další Nález Ústavního soudu ze dne 24.11. 2009 sp.zn. II. ÚS 1846/2009, ve kterém uznal pochybení obecního soudu, založil rozhodnutí na zprávě o platových nabídkách, které uváděly možný vyšší příjem v jiném zaměstnání, ovšem generálně nezaručovala vyšší výdělek, jelikož šlo o zaměstnání na dobu určitou či částečný úvazek, jak uváděl odvolatel. Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 28.2. 2012, sp.zn. P 126/2010 pojednává o situaci, kdy rodič změnil své bydliště a v důsledku toho odmítl výhodnější pracovní pozici. Je nutné zkoumat, proč došlo ke změně bydliště, pokud by se například jednalo o situaci, kdy se přistěhoval do blízkého okolí dítěte, jedná se o ospravedlnitelný důvod. Pokud by se ale odstěhoval bez zjevných příčin, určovalo by se výživné z tohoto potenciálního příjmu. Zde se konkrétně jednalo o případ, kdy se otec dítěte přestěhoval do regionu s vyšší nezaměstnaností a byl zde veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Soud návrhu na snížení výživného nevyhověl, jelikož se otec přestěhoval za svou přítelkyní a opustil stávající zaměstnání, což lze označit za nezodpovědné chování vůči dítěti, a proto výše výživného zůstává nezměněna.⁶¹ Obdobná situace nastává, kdy se rodič účelně vzdal lépe placené pracovní pozice právě z toho důvodu, aby mu nebylo zvyšováno výživné. Soud bude při stanovení výše výživného vycházet právě z tohoto případného příjmu. Potencialita příjmů má i svá omezení a tím je hranice životního minima.⁶² Pokud by se příjmy po odečtení nákladů na výživné dostaly pod tuto hranici, jedná se o důvod pro snížení výživného. Zde je tedy patrné, že ochrana dítěte není

⁵⁸ Tamtéž, 139 s.

⁵⁹ Tamtéž, 138 s.

⁶⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 168 s.

⁶¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 168 s.

⁶² Tamtéž, 169 s.

absolutní, ale lze ji podstatně omezit v případě, kdy koliduje s právem druhého na život.⁶³

Povinnosti rodiče se dle mého názoru dají rozdělit na pozitivní a negativní. Jako negativní povinnosti rodičů můžeme jistě spatřovat i povinnost rodičů nevyhledávat situace, které by mohly mít za následek například rozvázání pracovního poměru, jelikož i tyto by šly k tíži rodiče, protože zcela jistě nelze toto přičítat v neprospěch dítěte. Další podstatnou částí, která taktéž spadá do majetkových poměrů rodiče je výdělek za práci navíc. Pokud rodič dlouhodobě pracuje přesčas a tím zvyšuje svoje majetkové poměry i možnost vyššího výživného pro dítě, lze takto výživné snížit pro ukončení práce přesčas pouze z legitimních důvodů, jako jsou například zdravotní problémy.⁶⁴ Do těchto se započítává i nespotřebované a ušetřené stravné, pokud lze po rodiči spravedlivě požadovat jeho ušetření, například z důvodu volna atd. a rodič neprokazuje a netvrdí, že ho spotřeboval. Vliv na výši vyživovací povinnosti nebudou mít ani například hodnotné dary třetím osobám či zbavování se majetku bezplatně, a to ani za předpokladu, že v době darování nemohl rodič předpokládat skutečnosti, které následně budou mít za následek pokles majetkových poměrů, a tudíž i případnou hrozbu snížení výživného.⁶⁵ Jeho povinností je tedy využít institutu odstoupení od darovací smlouvy, jak stanovuje občanský zákoník, jinak toto opět půjde k tíži rodiče. Prostředky rodiče získané z jiných zdrojů se budou taktéž započítávat, jelikož argument, že se k nim rodič dostal jinak než vlastní prací, není relevantní. Bude se jednat například o úsluhy třetích osob, partnera přispívajícího na společnou domácnost, pracovní výhody atd.⁶⁶

O možnost vyššího příjmu se může povinný připravit i pobytem ve vazbě a výkonem trestu odnětí svobody. Dle literatury lze rozlišovat trest odnětí svobody za trestný čin zanedbání povinné výživy⁶⁷ a dle Nálezu Ústavního soudu ze dne 6.2.2008, sp.zn. IV. ÚS 1181/2007 i trestný čin týrání svěřené osoby (dítěte), potažmo trestný čin směřující proti druhému rodiči, kdy soud bude shodně vycházet z možností a schopností, kterými rodič disponoval před vazbou, jelikož zde je vina nepochybně na straně rodiče, který se takto úmyslně připravil o možnost vyššího příjmu, a další jiné trestné činy, kterými není zasaženo do sféry dítěte, záleží, zda je rodič schopen vykonávat případně přidělenou práci. Pokud mu přidělena není, anebo není schopen ji vykonávat, nelze mu ukládat povinnost platit výživné. S tímto názorem se nemohu zcela ztotožnit, jelikož mi připadá bezpředmětné rozlišovat trestné činy. Samozřejmě takový trestný čin zasahující do sféry dítěte se bude jevit závažnější, ale na podstatě věci platit výživné toto nic nemění. Dítě by totiž nemělo doplácet na rozhodnutí rodiče, který spáchal trestný čin a výživné by mu tedy mělo náležet ve výši, v jaké bylo stanoveno před spácháním trestného činu bez ohledu na povahu trestného činu, i kdyby nastala situace, kdy ve vězení rodiči nebude přidělena práce, nebo tato nebude dostačovat k zaplacení výživného v plném rozsahu, lze jej stále uspokojit z jeho majetku. V případě, že nemá rodič ani ten, pak by bylo na místě vyživovací povinnost snížit, protože stanovená povinnost rodiči zůstává, jen se upravuje její výše. Pokud nastane situace, že na výživném vznikne dluh v takové míře, že jej rodič bude schopen uhradit po opuštění vězení, nevidím zde také důvod pro snižování rozsahu výživného.

⁶³ Listina základních práv a svobod, usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., čl. 6 odst. 1.

⁶⁴ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 140 s.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 147 s.

⁶⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 399 s.

To nám říká již výše zmíněný Nález Ústavního soudu, který konkrétně řešil případ, kdy se otec dítěte dostal nejprve do vazby, následně k výkonu trestu odnětí svobody za brutální trestný čin směřující proti matce dítěte a Ústavní soud v tomto případě zrušil rozhodnutí soudu odvolacího, který rozhodl, že ze není majetek k uspokojení potřeby výživného, a proto bude povinnost platit výživné po dobu pobytu ve vězení zrušena, s argumentem, že si toto otec zavinil sám, a navíc zde nebyla dostatečně zohledněna ochrana dítěte, proto je na místě vycházet z výdělku, který měl otec před nástupem k výkonu trestu odnětí svobody.

Potenciální příjem rodiče nelze hodnotit samostatně bez ohledu na jeho schopnosti. To nám říká Nález ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp.zn. I. ÚS 299/2006, kdy stanovoval výživné v situaci, kdy otec vykonával stejnou činnost jako matka a obecný soud došel k závěru, že příjem obou rodičů je stejný. Soud vycházel z daňových přiznání a zprávy Ministerstva práce a sociálních věcí o výdělku v této profesi, otec však tuto činnost vyvíjel pouze příležitostně, soud tedy nehodnotil fakticitu a nebral v potaz ani místo bydliště, které hraje velkou roli. Je tedy nutné hodnotit možnosti a schopnosti komplexně a na jednotlivá kritéria nelze nahlížet samostatně. Jedná se zejména o prokázání skutečně dosahovaného příjmu rodiče a majetku movitého i nemovitého a náklady k jeho údržbě a také možnost získat další příjem, obvykle dispozicí s tímto majetkem, ale jen lze-li spravedlivě požadovat. Toto uvádí například Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 16.3.2006, sp.zn. III. ÚS 511/2005, kde hodnotil, zda lze vzít v potaz podíl na nemovitosti, ve které žije matka a bratr povinného. Nikdo z rodinných příslušníků ale neměl dostatek finančních prostředků na odkoupení podílu, přičemž tento podíl zároveň zajišťoval povinnému jistotu bydlení, a tak Ústavní soud shledal, že prodej nepřipadá v úvahu, na místě je tedy nájem a výnos z něj, který bude následně zahrnut do příjmů. Na to plynule navazuje úvaha, zda pokud by rodič v domě trvale bydlel, bylo by stále adekvátní navrhopvat nájem části domu, za předpokladu, že by se ostatní rodinní příslušníci žijící v domě podíleli na platbách za energie atd. Zde se lze domnívat, že pokud takto uspokojuje svoji potřebu bydlení, nelze mu přítomnost jiných rodinných příslušníků připisovat k tíži.

Další otázkou zůstává, zda má soud zahrnout do příjmů i případné prostředky z majetkového vyrovnání po rozvodu manželství. Pokud je již dohoda o vyrovnání mezi manžely uzavřena, pak je nutno k ní přihlížet.⁶⁸ Pokud toto ještě mezi manžely není řešeno a rodič nemá k dispozici tyto prostředky ani rozhodnutí o nich, má pouze předběžný odhad, pravděpodobně by do příjmů být zahrnuty neměly, protože soud rozhoduje dle aktuálního stavu. Nabízí se možnost po jejich získání zažádat v důsledky změny okolností způsobené právě faktickým nabytím prostředků z tohoto vyrovnání, zažádat o změnu výše výživného.

Na životní úroveň rodiče má zcela jistě také vliv jeho životní styl, například jak často jezdí na nákladné dovolené, jak často navštěvuje restaurační zařízení atd. Toto nás opět odkazuje na ustanovení o stejné životní úrovni rodiče a dítěte, kterému má být takováto dopřána.

Pro úplné zjištění majetkových poměrů je zde dle §916 OZ povinnost rodiče prokázat svůj příjem předložením dokladů a umožněním zjištění dalších významných skutečností pro rozhodnutí dle jiných právních předpisů. V případě, že toto rodič nesplní, stanoví nám zákon nevyvratitelnou právní domněnku, že je průměrný měsíční plat rodiče pětadvacetinásobkem životního minima dle z.č.110/2006 Sb., zákona o životním a existenčním minimu. Takové určení, byť subsidiární se tedy děje bez ohledu na fakticitu. Otázkou ovšem zůstává, zda je toto dítěti ku prospěchu či k tíži, jelikož se zcela jistě najdou rodiče, kteří tohoto budou chtít využít,

⁶⁸ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 115 s.

aby nemuseli platit vyšší výživné, což je v rozporu s tímto ustanovením, ačkoliv je tato hypotetická částka stanovena poměrně vysoko, což by mělo odradit rodiče od těchto potenciálních pokusů. Pokud se ale rodič například v odlišné situaci, kdy mu takto bude stanoveno výživné vyšší, rozhodne soudu doložit potřebné doklady až po právní moci takového rozhodnutí, dle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29.3.2002 sp.zn. 26 Co 88/2002-47 nelze toto považovat za změnu okolností umožňující podání návrhu o změně výše výživného.

Během zjišťování majetkových poměrů rodiče spolupracuje soud s řadou orgánů, za zmínku stojí například orgány finanční dle z.č.280/2009 Sb., daňového řádu, které poskytují soudu informace související se správou daní, aniž by byla porušena jejich mlčenlivost, dále také může spolupracovat s bankami, dle z.č.21/1992 Sb., zákon o bankách, který prolamuje bankovní tajemství v případě doložení například prodeje majetku na žádost soudu, kdy by prostředky, z jeho zpeněžení měly být zahrnuty do příjmů rodiče, a tím pádem použity k uhrazení povinnosti výživného. Často se tak stává například v situacích, kdy spolu rodiče dítěte již dlouhodobě nežijí a nemají přehled o větším majetku, například automobilu druhého rodiče. Samozřejmě mohou nastat situace, které dočasně předchází plnění vyživovací povinnosti v určité míře, ale ne vždy je tomu tak například rozsudek Okresního soudu ze dne 20.2.20012, sp.zn. P 1386/2008, kdy soud shledal jako neoprávněný prodej traktoru jako oprávněný, protože povinný prostředky z něj potřeboval k úhradě dluhů své družky v exekuci, pokud by šlo například o dluhy v jeho vlastní exekuci, domnívám se, že by toto bylo shledáno jako oprávněné, protože dlouhodobě by tato situace mohla mít pro dítě horší následky, jelikož by se výživné rodiče nacházejícího se v exekuci mohlo poměrně snížit. Závěrem bych tedy ráda uvedla, že pokud rodič finanční prostředky použije za jiným účelem, než je oprávněná výživa dítěte, a zároveň zde existuje vyživovací povinnost, kterou neplní, a nejsou zde jisté liberační důvody, jedná se o jednání v rozporu se zájmem dítěte a nemělo by se k němu přihlížet.

Do příjmu rodiče jsou zahrnuty také samozřejmě dávky státní sociální podpory, které zvyšují jeho příjem, a nelze tak přihlížet pouze k příjmům ze závislé činnosti.⁶⁹ Dle Nálezu Ústavního soudu ze dne 7.3.2007 sp. zn. 1 1027/2006, pokud jde například o rodiče společníka obchodní společnosti, měly by být důkazy daňové příznání takové společnosti, její účetní uzávěrka, výkaz zisků a ztráta rozhodnutí valné hromady. Nelze však přihlížet k takovým skutečnostem samostatně, jelikož například pouze důkaz daňovým příznáním, by neměl být důkazem jediným, čímž neříkám, že by se k němu nemělo přihlížet, jelikož přestože má jistá pravidla, nezřídka bývá vyplněno špatně, nepřesně či vůbec.

Přirozeně musí být do majetkových poměrů pro stanovení vyživovací povinnosti zahrnuto a je pro posuzování nutné brát také v potaz i případné dluhy rodiče. Vystává nám otázka, zda musí jít nutně o dluhy již existující či předpokládané, tedy budoucí. Jak jsem již výše uvedla, soud rozhoduje dle skutkových okolností v době vydání rozhodnutí, jak nám říká §154 odst.1. OSŘ. Jedná se o případ, kdy rozhodnutí o zaplacení dluhu ještě nenabýlo právní moci, ale tato povinnost již existovala. Logicky tato skutečnost může dle mého názoru velmi výrazně ovlivnit stanovení výše výživného, jelikož by v tomto případě mohl rodič žádat o stanovení nižšího výživného. Další podstatnou okolností je povaha dluhu, v případě, že se jedná o dluh právě na výživném, jelikož zanedbání či neplnění vyživovací povinnosti by zcela jistě nemělo jít k tíži dítěte, dle mého názoru zde nevidím důvod pro snižování výživného, maximálně, jak říká Šmíd a kol. by k ulehčení situace mohl soud přistoupit k plnění ve splátkách nastavených příznivě pro rodiče a jeho finanční situaci a zároveň by nedošlo toliko k narušení

⁶⁹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 167 s.

zájmu dítěte na řádné výživě a máme zde řešení přijatelné pro obě strany.⁷⁰ Ačkoliv dle mého názoru by dítě nemělo utrpět ani v nejmenší míře neschopností rodiče plnit své závazky bez jakýchkoliv závažných okolností tomu bránících, jako je například zdravotní úraz a následně ztráta původního zaměstnání.

Předchozích několik vět nás přivádí k situaci, kdy má rodič více vyživovacích povinností. Logicky taková skutečnost čili existence jedné či více dalších vyživovacích povinností bude v některých případech i podstatně snižovat majetkové poměry rodičů. Zde bych ráda poukázala na zajímavý náleží Ústavního soudu ze dne 1.4.2009, sp.zn.I. ÚS 1924/2008. Jednalo se o případ otce, který měl vyživovací povinnost ke dvěma svým dětem z předchozího manželství a zároveň mu vznikla další vyživovací povinnost k dítěti narozenému z druhého manželství. Logicky a dle předchozí rozhodovací praxe soudů i s ohledem na princip předvídatelnosti práva by měl soud rozhodnout, že na úkor nové vyživovací povinnosti, která fakticky snižuje majetek rodiče, by měla být výše výživného k dříve narozenému dítěti upravena, tedy snížena. Nicméně Ústavní soud rozhodl tak, že zánik vyživovací povinnosti k jednomu ze dvou dětí z prvního manželství a zároveň vznik další vyživovací povinnosti k nově narozenému dítěti se navzájem kompenzují. V důsledku toho nesnížil vyživovací povinnost k jednomu z dětí z předchozího manželství a ta stále trvala, což mohlo být nadále komplikované v případě například pokračování ve studiu dítěte či jiných okolností, za kterých by vyživovací povinnost nezánikla a trvala by dále v plné výši stanovené soudem, což by byl zcela jistě hluboký zásah do majetkových poměrů rodiče, a dle mého názoru zde lze spatřit i paralelu na nemožnost započítávání výživného a myslím si, že tento náleží Ústavního soudu je zcela nesprávně koncipován a konkrétně na něm vidíme, že i rodiči je nutno vyjít vstříc, a ačkoliv jsem sama obrovským zastáncem toho, že řádné splnění vyživovací okolnosti vůči dítěti je nutné plnit vždy za stanovené výše, a pro mě osobně je to velice zásadní, tento náleží mi dává nový náhled na situaci a ukazuje, že ne vždy je chyba nutně na straně rodiče, ačkoliv víme, že nikdo není neomylný, jen mně takovéto rozhodnutí připadá zcela nesmyslné a nepromyšlené s ohledem na budoucnost.

Pokud se obecně jedná o jiné závazky, je plně na povaze soudu, zda k nim přihlédne či ne. Obecně záleží na jejich účelu a důvodu vzniku. Pokud se jedná například o hypotéku na společný dům, jedná se o důvod ospravedlnitelný, pokud se ale ovšem jedná o dluh způsobený například závislostí, toto již za relevantní považovat zcela jistě nelze. A jak jsem již uvedla výše a jak se toto prolíná celou mou prací, a i z vlastní zkušenosti, nezodpovědnost, a dovolím si říci i neschopnost rodiče, by v žádném případě a za žádných okolností neměla být na újmu dítěti, jelikož na jeho budoucí vývoj a život to může mít obrovský dopad. Jedná se o všechna psychická traumata, přes šikanu způsobenou finanční nemožností druhého rodiče řádně zaopatřit svoje dítě až například po ukončení další přípravy na budoucí povolání čili vzdělání, jelikož se dítě již v brzkém věku musí začlenit do pracovního procesu, aby se bylo schopno uživit a vzdělání i přes jeho ambice, cíle a schopnosti automaticky samozřejmě ustupuje do pozadí, ačkoliv pro budoucnost dítěte by mohlo být dokončení studia do budoucna mnohem příznivější. Dle mého názoru je tedy velmi podstatné, aby soud všechny okolnosti posuzoval komplexně, ať již pohledávky vzniklé či zaniklé, jiné vyživovací povinnosti a možnou, alespoň ne tak dalekou budoucnost.

§916 OZ je velmi významný především v případech soudních řízení ať již u nezletilých dětí či zletilých. U zletilých dětí při sporném řízení o výživném je především podstatné, že z formulace takového zákonného ustanovení vyplývá, že důkazní břemeno prokázání příjmů je

⁷⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 170 s.

na straně rodiče a očividně a samozřejmě ne na straně dítěte, což by dle mého názoru bylo absurdní, ačkoliv se jedná o zletilé dítě, stále se jedná o dítě svých rodičů.

7. Splatnost výživného

Dle §921 OZ je výživné placeno v pravidelných dávkách splatných na měsíc dopředu, nerozhodl-li soud jinak, nebo pokud se osoby oprávněná a povinná nedohodly jinak. Jak uvádí Hrušáková a kol., rozsudek o výživném vydaný soudem, má pouze deklaratorní charakter, protože povinnost jej platit vzniká ze zákona.⁷¹ Zákon tedy musí určovat i způsob, jakým bude výživné placeno pro případy, že o něm nerozhodoval soud, který by jej ve svém rozhodnutí stanovil. Ze znění §921 OZ lze dovodit, že výživné je splatné posledním dnem v měsíci, který předchází měsíci, za které má být placeno, tento den je tedy poslední možností, jak jej uhradit měsíčně předem. S tímto názorem se ovšem neztotožňuje dosavadní judikatura, jak uvádí například rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 19.5.2011, č.j. 20 Co 167/2011-79, který říká, že rodič, jemuž není výživné stanovováno rozsudkem soudu, neví, jak bude stanovena splatnost běžného výživného, proto s jeho prodlením mohou být spojeny úroky z prodlení. Dle teorie s tímto nelze souhlasit, jelikož jak uvádí Šmíd a kol., i přes skutečnost, že výživné vzniká ze zákona, povinný by svou povinnost musel plnit až za existence předběžně vykonatelného rozsudku, neboť do této doby by mu za neplnění nehrozila žádná sankce.⁷² Na toto reaguje §922 OZ, který za účelem ochrany slabšího subjektu umožňuje přiznat výživné až tři roky zpětně od zahájení soudního řízení. Jak jsem již uvedla výše, výživné lze plnit různými formami, a to včetně naturální, kam spadá například naplnění potřeby bydlení dítěte, osobní péče o něj aj. Ovšem takové naturální plnění půjde jen těžko plnit měsíc předem, z čehož vyplývá, že §921 se bude vztahovat pouze na plnění ve formě finančních příspěvků, v případě, že rozhoduje soud. Ať už je výživné stanoveno rozsudkem soudu či dohodou rodičů soudem schválenou, i přestože rozsudek obvykle stanovuje přesný den splatnosti. Spojení “měsíčně pozadu” se může zdát neurčité, avšak nejen starší zákonná úprava spolu s teorií a judikaturou nám jej osvětluje spol s důvodem, proč je splatnost takto stanovena. Za předpokladu, že výživné slouží k úhradě potřeb oprávněného subjektu, je logické, že nemůže být splatné pozadu, jelikož oprávněný subjekt tyto potřeby potřebuje pokrýt. S ohledem na ustanovení OZ, lze bez problémů dovodit, že výživné splatné měsíc dopředu bude splatné nejpozději 15. či dřívějšího dne tohoto přecházejícího měsíce, jak říká například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.5.2011, sp.zn. 20 Cdo 5228/2009. Ovšem samotné stanovení 15. dne v měsíci jako hraničního je poněkud nelogické v případě, že dítě potřebuje své potřeby uhradit okamžitě, nemůže na jejich úhradu čekat minimálně 14.dní, než rodič výživné uhradí. V praxi se ovšem vyskytují i případy, kdy je výživné splatné ke 20. či jinému dni v měsíci, který je často spojen s vyplácením platu či mzdy povinného subjektu. Jak jsem ovšem již nastínila, v tomto pozdějším datu spatřuji problém v případě, že dítě tyto prostředky potřebuje okamžitě, tudíž s ohledem na ustanovení zákona a povahu institutu výživného, je toto neúčelné. Podstatný rozdíl lze také spatřovat v tom, zda je stanovení účinnosti hmotněprávním či procesním termínem. V případě hmotněprávního označení, bude v takto obsažen účinnosti zahrnut i předchozí měsíc, v případě procesního označení pouze měsíc následující. Dle mého názoru by se vždy měl brát zřetel na potřeby dítěte a že je prakticky vzato slabším subjektem, proto bych při výkladu volila variantu pro něj příznivější. Rozsudek lze doplnit o konkrétní datum, kterým tato povinnost vzniká, s tím

⁷¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015, 226 s.

⁷² ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 182 s.

dovětkem, že výživné bude splatné do tří dnů od doručení rozsudku, čímž by byl naplněn jeho účel.

Zákon nestanovuje, v jaké měně má být výživné zapláceno, proto lze připustit, aby bylo hrazeno v jakékoliv měně. I pokud soud stanoví rozsudkem uhrazení výživného v české měně, nebude platba v zahraniční měně v Česku volně směnitelná považována za neplnění. Částka v zahraniční měně musí být rovná stanovené sumě po přepočtu na měnu českou.⁷³

7.1. Jednorázová úhrada výživného

Tato možnost placení výživného bude reflektovat dovětek ustanovení §922 OZ, který reaguje na splatnost výživného v pravidelných opakujících se dávkách, za předpokladu, že soud nerozhodl jinak, nebo se strany jinak nedohodly.⁷⁴ Takovou dohodou, ve které by měla být stanovena konečná částka za počet měsíců⁷⁵, povinnému rodiči odpadá nutnost platit opakující se pravidelné dávky. Jelikož ne vždy lze pevně stanovit zánik vyživovací povinnosti, lze na základě této dohody odhadnout, kdy lze další platbu očekávat a v jaké výši⁷⁶. V případě, že v mezidobí pro vyplácení jednotlivých dávek dítě nabyde schopnosti se samo živit, lze dle úmyslu rodiče posuzovat toto plnění nad rámec jako dar, nebo případně bude muset být za stanovenou dobu vráceno⁷⁷. Nutno říci, že pokud dítě například žije s jedním rodičem, který je schopen adekvátně zajišťovat všechny jeho potřeby v průběhu například jednoho celého roku, může pro něj představovat výživné v podobě jednorázové dávky výhodu, jelikož takto mu vzniká možnost si například zakoupit drahý počítač, který potřebuje do školy, či jiné drahé věci, jež slouží k uspokojení jeho potřeb. Pro naši situaci a případy zletilých dětí je stávající právní úprava příznivější, jelikož ustanovuje možnost zletilého dítěte se samostatně s rodičem dohodnout právě na jednorázové či jinak modifikované úhradě výživného, což je dle mého názoru vhodnější a s ohledem na zletilost dětí také logické, za předpokladu, že dítě již s rodičem nežije, má určité vlastní výděly či je pro něj tato jednorázová částka vhodnější, pro například jednorázovou větší platbu, nebo pořízení jiné nákladné věci, která je nezbytnou potřebou dítěte, nebo je naplňuje, jako je například již výše zmíněné zakoupení nového počítače pro vzdělávací účely.

Zákon nestanovuje náležitosti takovéto dohody, logické by ovšem bylo, aby byl ustanoven počet měsíců a částka, která za ně má, resp. bude vyplacena⁷⁸. Nutno podotknout, že jednorázovou úhradou povinnost platit výživné nezaniká, jen zde není nutné jej pravidelně hradit každý měsíc k určitému datu⁷⁹. V tomto ustanovení, co se zletilých dětí týče, je možno spatřovat velkou dispozitivnost⁸⁰, jelikož by rodič i dítě měli zvážit, zda je jednorázová platba dostatečná v případě, že vyživovací povinnost bude trvat i po stanovené době, ke které obě

⁷³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 47 s.

⁷⁴ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

⁷⁵ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

⁷⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

⁷⁷ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186, 187 s.

⁷⁸ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

⁷⁹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

⁸⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

strany předpokládaly, že bude již ukončena. Proto je tedy nutné zvážit úhradu další jednorázové dávky či alespoň platbu či platby⁸¹. Na druhou stranu s větší volností se pojí i více povinností, a to především k osobě povinné, tedy rodiče, který by měl mít celou dobu na paměti, že jednorázová dávka výživného odpovídá tomu období, a především potřebám a věku dítěte, kdy byla stanovena, dohodnuta, respektive také zaplacená. Proto, jak je již výše uvedeno, je nutné zvážit další platbu, platby, nebo jednorázovou dávku s ohledem na změnu věku dítěte, tím pádem také změnu potřeb i s ohledem na změnu okolností v jeho životě, jako je například nástup na vysokou školu. Je vhodné, aby tyto okolnosti bralo na zřetel i dítě samotné, jelikož mimo to, že je vhodné rodiče upozornit na tuto skutečnost, může samo požádat o zvýšení výživného v případě zvýšení příjmů rodiče, jak nám říká §163 o.s.ř. a, to již z výše uvedeného důvodu, a to toho, že se nemusí jednat o dávku konečnou⁸². Obdobná situace nastává v případě, kdy rodič například přijde o příjem a žádá tedy o snížení jednorázové dávky, pokud jsou zde splněny výše uvedené legální důvody⁸³. Mimo snížení lze žádat dle §923 odst.2 OZ vrácení takovéto části, byť i spotřebované, a i v případě, že by výživné nad rámec bylo považováno za darování⁸⁴. Toto se dle mého názoru může jevit mírně neetické, ale jak jsem již uvedla, kdyby byly vztahy v ideální rovině, nebyl by důvod ani pro tuto práci, ani pro jiné legislativní kroky. Já osobně na tuto situaci pohlížím optikou dítěte, které například bude těžko shánět prostředky na vrácení části již spotřebovaného výživného. Je nutno samozřejmě nahlédnouti optikou rodiče, který například nemusí mít jinou možnost. Ačkoliv je to na pováženou vzhledem k ostatním institutům jiných právních odvětví, kde již spotřebovaná finanční částka vrácena být nemůže, respektive ani nemusí.

Nevýhoda pro dítě může nastat, kdy se s rodičem dohodne na určité jednorázové dávce na určitou dobu dopředu a v mezičase začne být výdělečně činné, kdy například již ukončí své potřebné studium a zařadí se do pracovního procesu a je schopno se samo žít, čímž odpadá povinnost rodiče hradit výživné. Dítě se pak dostává do pozice, kdy je povinno výživné nad rámec povinností rodiče vrátit⁸⁵. Vyskytly se úvahy, a především dle mého názoru jsou velmi odůvodněné a zjevné, a to, zda se převyšující částka nedá považovat za darování⁸⁶ rodiče dítěti. Dle mého názoru, nejsou důvody, proč by rodič neměl své dítě podporovat ať již formou výživného, které je zároveň jeho povinností, nebo formou daru, ale na druhé straně lze spatřovat i mnoho důvodů, kdy tato skutečnost nenastane. V takovém případě je nutno zkoumat charakter a povahu dávky výživného, uzavřenou dohodu a úmysly rodiče⁸⁷. Pokud dojdeme k závěru, že se opravdu jedná pouze o dávku určenou k splatnosti výživného, a ne například k zajištění dostatečných finančních prostředků pro koupi bytu dítěte, byť se jedná o zajištění jeho potřeby bydlení, ačkoliv ani k tomuto nemusí být povinen pouze rodič, nelze tyto finance považovat za

⁸¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

⁸² ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

⁸³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

⁸⁴ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

⁸⁵ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

⁸⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 186 s.

⁸⁷ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

dar a dítě je povinno jej v odpovídajícím rozsahu vrátit⁸⁸. Z logiky věci, pokud nedojde k dohodě mezi zletilým dítětem a rodičem, nebo si ani jeden nebude jistý svým nárokem či jeho výší, vyskytuje se nám zde nutnost soudního zásahu⁸⁹, tak jak nastupuje v mnoha případech tohoto tématu.

⁸⁸ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

⁸⁹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 187 s.

7.2. Tvorba úspor

Upustíme-li od náhledu na starou právní úpravu, dle které sloužil institut tvorby úspor pro zabezpečení dítěte do budoucího života, kdy se již bude schopno samo žít, například jeho přípravu na budoucí povolání⁹⁰, dostatek financí na zdravotní pomůcky při případné potřebě dítěte, nebo zkrátka jen jako určitou finanční rezervu, vyhneme-li se také její komparatistice, nabízí nám aktuální právní úprava východisko v podobě životní úrovně rodiče a dítěte⁹¹. Je-li dítěti poskytováno vysoké výživné s ohledem na výdělky a životní úroveň rodiče a dítě je prokazatelně nespotřebuje, připadá v úvahu právě institut tvorby úspor dle § 917 OZ. Čímž není smysl původní úpravy nijak popřen, pouze je třeba k němu přidat jistý jiný vhléd. Původní záměr vytvoření tohoto institutu je dle mého názoru zcela správný a odůvodněný, setřít rozdíly mezi dětmi z kompletních rodin a dětmi žijícími s jedním rodičem, je ušlechtilý, nicméně nejsem si zcela jistá, zda je nutno situaci, kdy v kompletní rodině hradí potřeby dítěte oba rodiče, a to často zpravidla logicky ve větším rozsahu než u dítěte s jedním, nazývat diskriminací. Dle nové úpravy je také institut tvorby úspor prospěšný v situacích, kdy si rodič dítěte založí novou rodinu⁹², a v jeho zájmu proto již není platit tak vysoké výživné na potomka, k němuž má vyživovací povinnost. Nová právní úprava tedy udává, že tvorba úspor je žádoucí v případě, že to připouštějí majetkové poměry osoby povinné a zároveň to nevylučují okolnosti zvláštního zřetele hodné, které však již zákon nijak nekonkretizuje. Například může jít o situaci, kdy by byla tvorba úspor zaměřená na zajištění budoucího povolání a jemu odpovídající vzdělání, ačkoliv by bylo zjevné, že dítě se touto cestou, zahrnující například vysokoškolské vzdělání, nevydá, například z důvodu prospěchu⁹³.

Co se týče subjektů, dle OZ na jedné straně je to dítě zletilé i nezletilé a na straně druhé je to rodič, pokud se však jedná o jinou osobu než rodiče, tedy předka, vztahuje se taková povinnost tvorby úspor pouze k dítěti nezletilému, nesvéprávnému, což se mi s ohledem na dítě zletilé nezdá být příliš férové řešení, ovšem primární povinnost by měla náležet rodiči, proto je víceméně pochopitelné, že na ostatní se vztahovat nebude, nicméně i tak, pokud to majetkové možnosti předka dovolují a vyšší výdaje dítěte jsou očekávány právě až po dosažení zletilosti, avšak před tím, než nastane okamžik, kdy se dítě bude schopno samo žít, soud takové uložit může⁹⁴. Ovšem není ani vyloučeno, aby předek poskytující výživné tvořil sám úspory za účelem uspokojení potřeb dítěte do budoucna, kdy nabude zletilosti, pouze doba jejich splatnosti

⁹⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 188 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 169 s.

⁹¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 188 s.

⁹² ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 188 s.

⁹³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 189 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 175 s.

⁹⁴ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 189 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 171, 176 s.

obvykle nemůže nastat po dosažení zletilosti⁹⁵. Pokud tato povinnost přejde na jiný subjekt, přechází na něj tedy ve standardním rozsahu, ovšem je nutno brát v potaz, že dříve se jednalo o shodnou životní úroveň rodiče, a toto nelze požadovat po předcích, zde se vyskytuje pouze požadavek na životní úroveň standardní, ovšem pokud je životní úroveň předků nižší než standard, nelze tento po nich spravedlivě požadovat a výživné i tvorba úspor musí být dle mého názoru automaticky sníženy dle aktuálních poměrů osoby povinné⁹⁶. Totéž platí i obráceně, v případě, že životní úroveň osoby aktuálně povinné přesahuje standard, zde je ovšem nutno přihlídnout ke normě a všem okolnostem. Tedy pokud je zde možnost předka vytvářet úspory například na budoucí studium, domnívám se, že dítě nemůže spravedlivě požadovat například studium v zahraničí, pokud lze stejně kvalitního vzdělání dosáhnout na území našeho státu za snížených, respektive standardních nákladů⁹⁷. Pokud se jedná o rodiče, dosažením zletilosti nemusí pozbýt platnosti rozsudek o tvorbě úspor. Na druhou stranu, soud může omezit jak dobu, tak i výši úspor, například je dle mého názoru lze omezit alespoň rámcově jejich účelem. Pokud se ovšem jedná o dítě s vážnými zdravotními komplikacemi, jež obecně modifikují jeho potřeby, je zastavení tvorby úspor dosažením zletilosti, neetické a dle mého názoru by nemělo být ani přípustné, pokud to samozřejmě umožňují poměry osoby povinné, tedy jak jsem již uvedla, je nutno posuzovat každý případ individuálně, čímž narážíme na základní zásady soukromého práva, které jsou zde zjevné.

Ohledně platebního místa, osoby pečující o úspory dítěte a kontroly⁹⁸, tedy kam a v čí prospěch budou úspory složeny. Zastávám názor, že by měly být složeny na účet peněžního ústavu a to takového, který je nejvýhodnější z mnoha hledisek, a na jeho správu by měly být použity prostředky nejprve. Primárně by se na vytvoření takového účtu u peněžního ústavu měli dohodnout rodiče⁹⁹, pokud tak neučiní, opět nám zde nastupuje rozhodovací role soudu, a pokud nedojde ani na toto, budou úspory složeny k rukám rodiče¹⁰⁰, kterému je dítě svěřeno, zde pak platí obecná pravidla o péči o jmění dítěte, tedy bezpečně a s péčí řádného hospodáře, a především by takto měli činit rodiče oba¹⁰¹. Zletilostí dítěte ovšem tato správa rodičů končí, nicméně za zmínku stojí problémy s tímto spojené, než dítě dosáhne zletilosti. Může se jednat o zneužití těchto finančních úspor rodičem, k čemuž může dopomoci ustanovení opatrovníka,

⁹⁵ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 189 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 171 s.

⁹⁶ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 176 s.

⁹⁷ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 176,177 s.

⁹⁸ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 190 s.

⁹⁹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 190 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 170 s.

¹⁰⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 190 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 172,177,178 s.

¹⁰¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 190 s.

dále se může jednat o zamezení přístupu jedním rodičem druhému k účtu, a tudíž manipulaci s prostředky k jejich účelu, což lze vyřešit souhlasem soudu ke každé manipulaci s úsporami či omezením práv rodičů ke spravování těchto finančních prostředků¹⁰².

Soud může rozhodnout o tvorbě úspor spolu s rozhodnutím o výživném, ovšem lze o něm rozhodnout také bez návrhu, ovšem dle mého názoru pouze v případech nezletilého dítěte¹⁰³. Jinak může být takovéto rozhodnutí i samostatným předmětem řízení a soud jej nařídí, pokud okolnosti skutečně nasvědčují tomu, že úspory poslouží k pokrytí budoucích potřeb dítěte, které zatím nemusí existovat, tudíž může být rozhodnuto i dodatečně, ovšem vždy na základě splnění zákonných podmínek¹⁰⁴. Lze žádat také změnu rozsudku, a to v případě, že dojde ke změně okolností, prostředky jsou spořeny za nějakým účelem a je jisté, že k němu nedojde¹⁰⁵. Ovšem i na druhou stranu, pokud jsou očekávány budoucí náklady vyšší¹⁰⁶. Dle mého názoru je v případě změny přihlédnout i k plnění dobrovolnému, které rodič dítěti doposud poskytoval nad rámec výživného, například stavební spoření¹⁰⁷, i to, které uspokojovalo jeho potřeby, například příspěvky na sezónní vybavení. Nemělo by docházet k situacím, že úspory budou zvyšovány na základě zvyšování aktuálních potřeb dítěte, k tomu by dle mého názoru mělo sloužit zvýšení výživného. Na tvorbě úspor se mohou rodiče dohodnout i mimosoudně a soud by neměl do těchto dohod zasahovat, nejsou-li k tomu zákonné podmínky, tedy pokud například není plněna, nebo nesouhlasí-li s ní nadále jeden z rodičů, takovéto dohody pak pozbývají platnosti a rozhodnutí soudu je novým exekučním titulem, s tím rozdílem, že zde je většinou nutné, aby soud zajistil opatřením či minimálně kontroloval, aby se příkazem k výplatě finančních prostředků řádně a včas dostalo k rukám pečujícího rodiče, respektive v našem případě zletilého dítěte¹⁰⁸.

¹⁰² ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 190 s.

¹⁰³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 191 s.

¹⁰⁴ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 191 s.
SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 174,175 s.

¹⁰⁵SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 175 s.

¹⁰⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 191,192 s.
SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 175 s.

¹⁰⁷ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 177 s.

¹⁰⁸ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 191,192 s.
SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 175,176,177,178 s.

8. Rozhodnutí o výživném a vykonatelnost

Rozhodnutí o výživném bude vždy rozdílné v případě nezletilého a zletilého dítěte¹⁰⁹ a pro účely naší práce se zaměříme na rozhodnutí v případě výživného dětí zletilých. Dalším rozdílem je dítě dospělé plně svéprávné a nesvéprávné¹¹⁰. U dítěte nesvéprávného je podstatné, že nelze rozhodnout rozsudkem o zmeškání, uznání či platebním rozkazem¹¹¹. Dle mého názoru v tomto lze spatřovat projev několika základních zásad soukromého práva a také je to zcela logický postup, především z morálního hlediska, na které apeluji v mnoha částech své práce, a mimo jiné také s ohledem na to, že se stále jedná o dítě, byť dospělé, které nemá tolik zkušeností, informací a většinou s ohledem na své vzdělávání ani čas se orientovat v těchto kruzích. Rozhoduje se rozsudkem a je možné a jako ve většině situací také žádoucí a jak víme, většinou by se soud měl pokusit o tzv. smírné řešení¹¹². Myslím si, že s ohledem na zletilost dítěte a na přístup rodičů by bylo nejvhodnější rozhodovat takto všechny případy u kterých je toto možné, čímž chci říci, že se vždy vyskytnou kauzy, kdy minimálně jedna ze stran nebude souhlasit, a na základě vlastních poznatků z praxe mohu říci, že jsou bohužel více než časté, ačkoliv by měly být spíše pouze výjimkou. Takovýto rozsudek je předběžně vykonatelný¹¹³, což je opět velmi logické, jelikož se jedná o prostředky, které dítě může potřebovat ihned k zaplacení určitých nutných výloh, které mají například brzkou splatnost, nebo je nutně potřebuje. Lhůta k plnění je stanovena od doručení rozsudku tomu, komu je povinnost ukládána, nikoliv od nabytí právní moci, ačkoliv je v rozsudku stanoven přesný měsíc, ve kterém musí povinný započít dávky plnit¹¹⁴. Pokud je rozsudkem rozhodováno o zaplacení minulého výživného, není zde rozhodná doba, za kterou je přiznáno, jak dovedl NS ve svém rozhodnutí

¹⁰⁹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 205 s.

¹¹⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 205 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 200 s.

¹¹¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 205 s.

¹¹² ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 206 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 194 s.

¹¹³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 206 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 198 s.

¹¹⁴ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 206 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 197 s.

ze dne 25.6. 2009 sp.zn. Cdo 2304/2007 a poté také ÚS svým nálezením ze dne 30.7.2013, sp.zn.II. ÚS 979/2013, je možné předběžnou vykonatelnost vyloučit, pokud se jedná o stanovení plnění dlužného výživného ve splátkách i např. spolu se současným výživným pod nevýhodou ztráty výhody splátek¹¹⁵. Jak vyplývá z výše uvedeného, dle mého názoru je předběžná vykonatelnost více než na místě a s tímto rozhodnutím bych se neměla ztotožňovat, ovšem ztráta výhody splátek, a tudíž zaplacení celé dlužné částky najednou může být pro rodiče, který dluží na výživném, dostatečně motivující faktor k placení včas, tudíž je zde dítěti poskytována alespoň jistota, že se mu jisté částky, případně i celé, dostane včas, což je dle mého názoru postačující, ačkoliv ne ideální, ale je nutno brát ohled také na rodiče, pokud se dlužné výživné vyšplhalo například na opravdu vysokou částku, ačkoliv to byla jeho povinnost, která měla být původně plněna a za jejíž splnění, resp. nesplnění odpovídá sám, je to mnohem lepší varianta, než ta, že by se dítěti již dlužného výživného vůbec nedostalo. Okamžik vykonatelnosti nezávisí tedy na právní moci, ale na okamžiku doručení rozhodnutí, což je určeno lhůtou k plnění, která vysvětluje právě vázanost na doručení nikoliv na právní moc¹¹⁶. Právomocný a vykonatelný rozsudek čili schválenou dohodu rodičů nebo smír, lze změnit při případné změně poměrů i zpětně, a to maximálně tři týdny¹¹⁷. Jak vyplývá z mých dříve projevených názorů, mám tendence se v tomto procesu přiklánět spíše na stranu dětí, a ačkoliv změna poměrů je podstatná pro obě strany, tentokrát si dovoluji vyjádřit názor, že změna poměrů je podstatná především pro rodiče, jelikož by a ani po jedné ze stran nebylo správné trvat na rozhodnutí původním, proti kterému musí být jasně vymezená a vyznačená změna. Pokud je zahájen výkon rozhodnutí kterýmkoliv způsobem, není třeba jej znovu zahajovat, pokud je vydáno rozhodnutí o zvýšení výživného, vztahuje se nařízení o výkonu i na tyto zvýšené částky, které mají stejné pořadí jako zbytek pohledávky¹¹⁸.

¹¹⁵ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 206 s.

¹¹⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 206 s.

¹¹⁷ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 207 s. SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 199 s.

¹¹⁸ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 207 s.

8.1. Promlčení práva na výživné

Promlčení obecně oslabuje nárok čili soud takový nárok nepřizná, pokud jej strana povinná namítne¹¹⁹. Ovšem je-li plněno po promlčení, právní důvod zde pořád existuje, tudíž nelze požadovat zpět zaplacenou částku¹²⁰. Promlčecí lhůty se během řízení o stanovení výše a výkonu rozhodnutí staví, tedy neběží¹²¹.

Dle §613 OZ se právo na výživné nepromlčuje, práva na jednotlivá dílčí plnění ovšem ano dle §629 OZ v desetileté promlčené lhůtě, jelikož dle §629 OZ se obecná tříletá promlčecí lhůta neuplatní¹²². Dle § 641 OZ začíná běžet desetiletá promlčecí lhůta pro jednotlivá dílčí plnění ode dne jeho dospělosti¹²³. V našem případě tedy zletilé dítě může podat návrh na první stanovení výživného, kdykoliv v době, po kterou vyživovací povinnost trvá, po jejím skončení dle podmínek v §922 OZ, jelikož obecná vyživovací povinnost je nepromlčitelná¹²⁴. Zákon v tomto paragrafu říká, že výživné lze u dětí přiznat až tři roky zpětně.¹²⁵ Obecně se jedná o výjimku z mnoha základních zásad, což je ale v tomto případě poměrně snadné odůvodnit ochranou zájmů dítěte, které je v tomto vztahu slabší stranou¹²⁶. Právo na výživné je tedy omezeno nejen promlčecími lhůtami, jelikož pro toto právo defacto neexistují lhůty prekluzivní, tudíž bude k promlčení přihlédnuto až na základě námitek, ale dále lhůtami, v nichž je třeba uplatnit důvody, které vedou k přiznání, snížení nebo zvýšení výživného, jež vedou k výše popsaným skutečnostem týkajícím se právě takovýchto rozhodnutí¹²⁷. Důležité pro běh lhůt jsou samozřejmě rozhodné skutečnosti, jak už víme, pro konkrétní výživné je závazné jeho určení verdiktem soudu, po kterém se stává vynutitelným¹²⁸. Je třeba uvažovat, zda je dohoda rodičů o výživném, která byla sjednána až po rozsudku o výši a placení výživného, novou takto podstatnou okolností, výkladem ze zákona dovozuje Svoboda, že nikoliv, a plnění na základě

¹¹⁹ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202 s.

¹²⁰ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202 s.

¹²¹ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202 s.

¹²² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 47 s.
SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202 s.

¹²³ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202, 203 s.

¹²⁴ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202 s.

¹²⁵ Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

¹²⁷ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 202, 203 s.

¹²⁸ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 203 s.

takovéto smlouvy je považováno za zálohu¹²⁹. Opětující se plnění lze z povahy věci považovat za zvláštní plnění dílčím, řadí se sem i plnění běžného výživného, které dospěje v budoucnu a také i plnění záloh na budoucí výživné. Zde běží desetiletá promlčecí lhůta ode dne, kdy mělo být rozhodnutí plněno a u zálohy se právo na její složení promlčuje dnem, kdy se ocitla osoba povinná k plnění zálohy první den v prodlení¹³⁰. Tyto zásady zvláštní ochrany dětí, tedy tato zvláštní delší promlčecí lhůta se uplatní i u tvorby úspor ve prospěch dítěte, ačkoliv se na takové hledí na rozdíl od zálohy jako na majetek dítěte a obecně by bylo toto promlčováno jako každá jiná peněžitá pohledávka, platí zde lhůta deseti let, a to ode dne vzniku prodlení¹³¹.

8.2. Započtení na výživné

Obecně je započtení výživného přípustné¹³² až na výjimku u nezletilého nesvéprávného dítěte, která ale není podstatná pro tuto práci. V praxi je ovšem toto spíše pravidlem, a to především v případech střídavé péče, kdy je každému z rodičů svěřeno jedno z dětí¹³³, nebo z vlastní zkušenosti mohou říci, že se toto často děje v případech, kdy spolu i po rozvodu rodiče stále dobře vycházejí, a i přes jakékoliv rozhodnutí soudu je jejich vztah k dítěti založen spíše na domluvě. Rodiče se tedy obvykle dohodnou na stejné výši výživného, a to si vzájemně započítávají čili si navzájem neplatí nic, jelikož v případě zaplacení by byli opět ve stejné majetkové situaci a považují to za zjednodušení celé situace. Osobně jsem se setkala také s případy, kdy například v závislosti na tom, kdo měl v péči dítě jednorázově nebo dlouhodobě déle, pouze doplatil výživné nad rámec, ať již stanovené soudem, nebo dohodnuté mezi sebou, tedy došlo k částečnému započtení pouze do totožné výše pohledávky. Ovšem ze zákona je takováto dohoda absolutně neplatná¹³⁴, jelikož se jedná o zjevný rozpor se zákonem. Obecně ale takové jednání pro rodiče může představovat spíše problém než řešení, jelikož může být vedena exekuce na dlužné výživné či dokonce až trestní stíhání pro TČ zanedbání povinné výživy¹³⁵. Od započtení je třeba odlišovat rozhodnutí soudu o nedoplatku výživného, který již povinný částečně uhradil, nejde o dvoustranné započtení jako takové, ale o jednostranný právní úkon, který je realizován na základě rozhodnutí soudu, což je zcela v souladu se zákonem, co více je to stav žádoucí¹³⁶. Každopádně pro dítě zletilé, a tudíž plně svéprávné je započtení možné bez omezení¹³⁷, tudíž vše z výše uvedených s ohledem na zletilost dítěte je přípustné bez jakéhokoliv postihu a v mnoha případech, především proto, že se jedná o dítě zletilé, je to mnohdy i logické, časově méně náročné a pro všechny strany přístupnější postup.

¹²⁹ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 203 s.

¹³⁰ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 203 s.

¹³¹ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 204 s.

¹³² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

¹³³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

¹³⁴ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

¹³⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

¹³⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

¹³⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 48 s.

Těmito dvěma instituty se pomalu dostáváme k procesní úpravě institutu výživného pro zletilé dítě, a především řízení o něm, kterému se budu věnovat v následujících kapitolách.

9. Procesní úprava řízení o výživném

9.1. Úvod

Ze začátku bych ráda uvedla obecné zásady a předpoklady, které se týkají řízení o výživném obecně, následně bych se ráda věnovala řízení ve věcech nezletilých dětí, kterému zákon zcela pochopitelně věnuje více pozornosti a vzhledem k němu bych pak provedla komparaci ohledně řízení dětí zletilých, uvedla odlišnosti a podstatné rozdíly.

Vyživovací povinnost je povinnost *ex lege* čili přímo vyplývá ze zákona, proto není obecně zapotřebí, aby o tomto nároku jako takovém rozhodoval soud¹³⁸. Takové rozhodnutí nastává až v případě, kdy není taková povinnost plněna, nebo kdy má být například stanovena výše výživného či případně dochází k jejím změnám¹³⁹. K řízení o výživném nezletilých dětí se použije právní úprava v zákoně o zvláštních řízeních č.292/2013 Sb. ve věcech péče soudu o nezletilé. Zde lze spatřovat první rozdíl mezi úpravou pro děti nezletilé a zletilé, kterou lze nalézt v zákoně č.99/1963 Sb., občanském soudním řádu¹⁴⁰. Tento se použije i u dětí nezletilých jako zákon subsidiární a obecný v případě, že zákon speciální, tedy zákon o zvláštních řízeních soudních neobsahuje vlastní zvláštní úpravu. V obou případech se jedná o rozhodnutí deklaratorního charakteru a vymáhat jej lze dle OSŘ či exekučního řádu¹⁴¹.

V řízení o dětech nezletilých se úprava vztahuje především při úpravě péče o dítě¹⁴². Jde o řízení nesporné, liší se tedy především zásadami, ačkoliv obě řízení mají některé zásady společné, a to například zásady volného hodnocení důkazu¹⁴³. V řízení u nezletilých a nesporných se uplatňuje zásada oficiality, tedy řízení je především v rukou soudů, co se například, a především týče jeho zahájení, ovšem lze jej zahájit i na návrh, podstatné je dle mého názoru spíše to, že lze zahájit i bez návrhu, tedy účastníci jsou značně omezeni v dispozici s tímto řízením, dále se zde projevuje také zásada vyšetřovací, kdy odpovědnost za skutkový stav nese soud, musí si tedy opatřit všechny relevantní podklady sám bez ohledu na ty navržené účastníky¹⁴⁴. V řízení o dětech zletilých, které se řadí mezi ostatní typy řízení, spatřuje zásadu zahájení pouze na návrh účastníka, tedy zásadu dispoziční a zásadu projednací, kdy musí sám

¹³⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 129 s.

¹³⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 129 s.

¹⁴⁰ SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 190 s.

¹⁴¹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 129 s.
Zákon č.120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

¹⁴² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 129 s.
SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 190 s.

¹⁴³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 129 s.
KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 95 s.

¹⁴⁴ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 130 s.

povinný či oprávněný pro svoji žalobu svá tvrzení prokázat a soud aktivně nevyhledává důkazy, provádí tedy jen ty účastníky navržené, případně ty, které vycházejí ze spisu, nesmí také překročit jejich požadavky a dále pro náhradu nákladů řízení je podstatné, že je zde uplatňována zásada úspěchu ve věci, a tedy že strana neúspěšná hradí náklady druhé straně¹⁴⁵.

Věcně příslušný je v obou řízeních soud okresní (případně obvodní), místní příslušnost je u nezletilých dětí zpravidla obecný soud nezletilého, kterým se rozumí to místo, kde se skutečně zdržuje trvale, nemusí tedy jít nutně o bydliště trvalé, tuto lze následně v zájmu nezletilého přenést a u dětí zletilých je obvykle dána bydlištěm žalovaného¹⁴⁶.

U dětí zletilých se návrh nazývá žalobou, jak jsem již zmínila výše¹⁴⁷. Tuto mohou sepsat účastníci sami, nebo s pomocí právního zástupce, jehož služby lze využít po celou dobu řízení, nicméně povinná účast zde není stanovena, v případě nutné potřeby ochrany práv je ovšem možné jej ustanovit¹⁴⁸. Každý z účastníků může být zastoupen také zmocněncem. Účastníkem je tedy žalobce a žalovaný, resp. oprávněný a povinný, tedy většinou to bude zletilé dítě a rodič, či jiný povinný k plnění vyživovací povinnosti. U dětí nezletilých jsou účastníky dítě nezletilé jakožto osoba oprávněná zastoupená opatrovníkem a rodiče¹⁴⁹.

Zahájení u nezletilých ex offio je časově stanoveno na okamžik bezprostředně poté, co se o podstatných skutečnostech pro zahájení dozvěděl a rozhoduje usnesením, které obsahuje odůvodnění a je možné proti němu podat opravný prostředek - odvolání.¹⁵⁰ Návrh kromě klasického písemného návrhu věcně a místně příslušnému soudu lze učinit do protokolu, zřejmě kteréhokoliv soudu, který jej postoupí soudu příslušnému, což považuji za vhodné, jelikož se jedná o děti nezletilé. U dětí zletilých je možno žalobu doručit písemně, a to prostřednictvím poštovních doručovatelů či osobně přinést k příslušnému soudu, ústně nadiktovat do protokolu, poslat v elektronické podobě, faxem, nebo podat elektronicky s elektronickým podpisem, nebo také přes datovou schránku¹⁵¹. Každý z účastníků je povinen uvést z jakého důvodu podává návrh, proti komu směřuje, uvede všechny významné okolnosti k věci, navrhne důkazy a uvede

¹⁴⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 130, 131 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 191, 192, 193 s.

KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 102 s.

¹⁴⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 131 s.

KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 90, 91, 92 s.

¹⁴⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 90, 91 s.

¹⁴⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 91 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 192, 193 s.

¹⁴⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 92, 93 s.

¹⁵⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 103, 104 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 134, 136 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 192, 193 s.

¹⁵¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 91 s.

o co žádá, tedy všechny podstatné základní náležitosti podání¹⁵². Návrh se zpracovává dvojmo, u nezletilých trojmo a je možné k němu připojit i listinné důkazy, zpravidla je to spíše žádané¹⁵³.

Po zahájení řízení postupuje soud z úřední povinnosti v obou případech, jednání není třeba nařizovat, pokud to zákon stanoví, toto ovšem u nezletilých dětí neplatí, v obou případech probíhá řízení veřejně, u nezletilých dětí jsou zde výjimky¹⁵⁴. Poté, co je soudu doručena žaloba, návrh nebo oznámení o zahájení řízení, vyzve soud strany řízení k vyjádření¹⁵⁵. Jednání jsou dále velice totožná, jelikož ZŘS jej takto podrobně neupravuje, pouze stanoví výjimky - jako je například koncentrace řízení, nebo přetorský smír, nikoliv však obecná úprava smíru a snahy soudu o něj ve všech případech s využitím například mediační služby, terapie či jiného odborníka¹⁵⁶. Vyloučena naopak nejsou předběžná opatření¹⁵⁷. U řízení o výživného dětí zletilých rozsudek pro zmeškání, tedy v případě, že se jeden z účastníků řízení nedostaví, není vyloučen. Soud rozhoduje rozsudkem¹⁵⁸. Pravomocné rozhodnutí zakládá překážku věci rozhodnuté, u výživného pro nezletilé je však výjimka s ohledem na změnu poměrů¹⁵⁹. Předběžná vykonatelnost ze zákona zásadně nenastává, avšak lze ji stanovit u konkrétních rozsudků¹⁶⁰. Zákon také umožňuje konání tzv. spojeného řízení, a to u nezletilých, jak jsem uvedla výše o úpravě výchovy a výživy¹⁶¹.

Pokud se jedná o řízení i nároku dítěte, již zletilého, které bylo započato v době, kdy bylo ještě nezletilé, dokončí se dle ZŘS především podle stavu ke dni rozhodování, není tedy nutné podávat další návrh od nabytí zletilosti¹⁶². Soud by si v ideálním případě měl opatřit po dosažení zletilosti vyjádření, zda souhlasí s pokračováním v řízení proti rodiči, o jehož

¹⁵² KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 91 s.

¹⁵³ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 92 s.

¹⁵⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 106 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 134 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 184 s.

¹⁵⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 94 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 134 s.

¹⁵⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 94 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 134, 135 s.

¹⁵⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 134 s.

KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 98 s.

¹⁵⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 98 s.

¹⁵⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 136 s.

¹⁶⁰ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 137 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 198, 199 s.

¹⁶¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 97, 98 s.

¹⁶² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 138, 139 s.

povinnosti bylo rozhodováno v řízení předchozím. Dle stanoviska NS ze dne 29.3. 1983, sp.zn. Cpj 289/82 bude rozhodnuto o povinnosti platiti výživné k rukám již zletilého dítěte i za dobu nezletilosti, které je určováno zpětně¹⁶³.

Dle zákona č.549/1991 Sb. je od poplatkové povinnosti osvobozena vzájemná vyživovací povinnost rodičů a dětí, v řízení o určení včetně zvýšení je osvobozen navrhovatel, což se označuje za osvobození osobní, a dále je osvobozeno rozhodnutí o výkonu a exekuční řízení¹⁶⁴. O určení výživného na nezletilé dítě jde o osvobození věcné, tedy plné osvobození od soudních poplatků¹⁶⁵. Výši určuje sazebník, který tvoří přílohu zákona, pokud lze výživné spočítat a nepřesahuje 50.000 Kč, je poplatek 500 Kč, jinak je poplatek stanoven jako 1% z žalované částky, nejvýše však 15.000 Kč. U opakujícího se plnění, čímž pravidelné placení výživného je, stanoví fikci pětinasobku ročního plnění¹⁶⁶. Soudní poplatek je stanoven po skončení řízení jako pevná částka, která bude uhrazena na účet soudu. U odvolání je tato povinnost stanovena obdobně, navíc je podmínkou pro jeho projednání¹⁶⁷.

Náklady řízení v sobě zahrnují mnoho institutů, jako jsou hotové výdaje účastníků, právních zástupců, ušlý zisk, náklady důkazů, vyhotovení znaleckého posudku, výpis z katastru nemovitostí atd¹⁶⁸. Základní zásada je, že každý z účastníků si hradí sám náklady, které jemu vznikly osobně¹⁶⁹. Ovšem v OSŘ je stanovena zásada úspěchu ve věci, kdy náklady řízení hradí ten účastník řízení, který ve věci úspěch neměl, jde ji modifikovat úspěchem částečným, kdy si strany tuto povinnost rozdělí a také může dojít k situaci, kdy nebude mít nárok na náhradu nákladů řízení ani jeden z účastníků¹⁷⁰. U nezletilých dětí soud určí, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení¹⁷¹. U náhrady nákladů je vždy nutné zvážit okolnosti případu, lze je také uložit jako sankci za svévoli dle §24 ZŘS při podání, kdy jde o svévolné a zjevně bezúspěšné uplatňování práva¹⁷². Nejprve je nutno přihlédnout k úpravě ve zvláštních

¹⁶³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 139 s.

¹⁶⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 93 s.

¹⁶⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 93 s.

¹⁶⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 93 s.

¹⁶⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 93 s.

¹⁶⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 102s.

¹⁶⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 102 s.

¹⁷⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 102 s.

ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 201 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 31 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 211, 212 s.

¹⁷¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 102 s.

¹⁷² KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekonstrukci*, Praha: Leges, 2014, 103 s.

SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 216, 217 s.

zákonech, pro nesporné řízení je nutno využít obecných zásad a přihlídnout k okolnostem případu¹⁷³.

Odvolání, opravný rozsudek proti rozhodnutí okresního soudu, tedy v první instanci lze podat ve lhůtě patnácti dnů ode dne jeho doručení¹⁷⁴. Pokud je účastník zastoupen, doručuje se pouze jeho advokátovi. Pokud některý z účastníků podal odvolání, rozhodnutí nenabývá právní moci a zbylým účastníkům je doručeno oznámení o veřejném zasedání¹⁷⁵. Soud odvolání odmítne, pokud bylo opožděné, vyhoví odvolání a rozsudek změní, napadený rozsudek zruší a věc vrátí okresnímu soudu k projednání rozhodnutí, kdy je vázán názorem soudu odvolacího, rozsudek potvrdí¹⁷⁶. Odvolacím soudem je krajský soud, který může bez jednání rozhodnutí zrušit pro procesní pochybení a věc vrátit okresnímu soudu¹⁷⁷. Odvolací soud nemůže překročit hranice odvolání ani ve prospěch druhé stany. Projevuje se nám zde suspenzivní a devolutivní účinek odvolání¹⁷⁸. Odvolání lze vzít zpět až do okamžiku závěrečné porady soudu zcela nebo z části a odvolací řízení bude zastaveno¹⁷⁹. Nemůže jej podat ten, kdo se takového práva výslovně vzdal. Dále lze podat také mimořádné opravné prostředky proti pravomocnému rozhodnutí soudu II.stupně a to žalobu pro zmatečnost, žalobu na povolení obnovy řízení a odvolání¹⁸⁰.

¹⁷³SVOBODA, Karel. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 213, 214, 215, 216, 217, 218 s.

¹⁷⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 103 s.

¹⁷⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 103, 104 s.

¹⁷⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 104 s.

¹⁷⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 104 s.

¹⁷⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 104 s.

¹⁷⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 104 s.

¹⁸⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 106, 107 s.

10. Výkon rozhodnutí a exekuce rozhodnutí a výživném

Výživné lze vymoci dvěma způsoby, a to výkonem rozhodnutí dle OSŘ a s ním spojené další související zákony, jako například z.č.303/2013 Sb., který obsahuje výrazné novely, nebo v exekučním řízení dle z.č.120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů, dále EŘ, jedná se tedy o dualismus exekučního řízení¹⁸¹. Až na výjimky lze zvolit kterým způsobem bude výživné vymoženo¹⁸². Výkon rozhodnutí je oproti exekučnímu řízení na ústupu mimo jiné i proto, že vymáhání dle EŘ je mnohonásobně efektivnější¹⁸³.

10.1. Soudní výkon rozhodnutí

Rozhodnutí zvolit pro výkon rozhodnutí soud či exekutora je výlučně na uvážení oprávněného¹⁸⁴. Pokud zvolí soud, musí se obrátit k okresnímu, nebo obvodnímu soudu příslušnému podle bydliště povinného¹⁸⁵. Oprávněný neplatí poplatky, musí však v rozhodnutí navrhnout, jakou formou má být výkon rozhodnutí proveden, což nemusí být pro oprávněného ideální, jelikož nemusí znát finanční situaci povinného¹⁸⁶. Soud rozhoduje formou usnesení a doručí je povinnému a například plátcí příjmu či peněžnímu ústavu, aby začal provádět srážky, případně označí movité a nemovité věci, které následně prodá v dražbě¹⁸⁷. Součástí je výrok o nákladech řízení, které obvykle uloží povinnému, přičemž stále platí věcné i osobní osvobození. Proti rozhodnutí je přípustné odvolání, o kterém rozhoduje krajský soud¹⁸⁸.

10.1.1. Výkon prostřednictvím exekutora

Namísto soudu může výkon rozhodnutí provést také exekutor, pro tento případ platí následující:

- 1) Oprávněný může vybrat kteréhokoliv exekutora, který působí na území ČR
- 2) Za podání návrhu se neplatí poplatky, náhradu exekuce nese povinný, pouze v případě, že je exekuce bez výsledku a povinný nemá žádný majetek, jsou osobě oprávněné účtovány nezbytné náklady a výjimečně také záloha na náklady exekuce
- 3) Oprávněný nemusí navrhnout způsob exekuce, exekutor sám zjistí poměry povinného a zvolí nejvhodnější způsob
- 4) Exekutor je finančně zainteresován na výsledku exekuce¹⁸⁹

¹⁸¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 108 s.

ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 211 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 142 s.

¹⁸² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 142 s.

¹⁸³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 142 s.

¹⁸⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 111 s.

¹⁸⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 111 s.

¹⁸⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 111 s.

¹⁸⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 111 s.

¹⁸⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 111 s.

¹⁸⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 112 s.

Návrh se podává exekutorovi, který je v ČR fyzickou osobou s právnickým vzděláním a zkouškami¹⁹⁰, ten jej postoupí okresnímu soudu nejbližšímu bydlišti povinného¹⁹¹. Soud vydá rozhodnutí o nařízení exekuce a následující úkony exekutora jsou považovány za úkony soudu¹⁹², zahájit řízení je nutno do 15 dnů ode den doručení návrhu¹⁹³. Takové řízení nelze nezahájit a ani exekuci přerušit, pokud jsou podmínky splněny v zákoně. Podobně jako u výkonu rozhodnutí mají soudy, státní a jiné orgány povinnost spolupracovat, sdělovat mu informace o majetku povinných a také poskytovat součinnost¹⁹⁴. Exekuce se tedy zahajuje na návrh, ke kterému je třeba přiložit kopii exekučního titulu, exekutor následně vydá exekuční příkaz, ve kterém je konkretizován nejvhodnější způsob exekuce vybraný exekutorem, nesmí jít o způsob zřejmě nevhodný, vzhledem k nepoměru výše dluhu a ceny předmětu z něhož má být plnění dosaženo¹⁹⁵. Po právní moci exekučního příkazu exekutor provede exekuci, proti němu je přípustné odvolání, nebo návrh na zastavení¹⁹⁶. Jelikož je exekuční příkaz doručován povinnému až po zablokování či označení prostředků, nelze zmařit výkon exekuce tím, že by finanční prostředky vybral či například prodal movité či nemovité věci, které mají být postiženy exekucí¹⁹⁷. Majetek označený exekučním příkazem nesmí povinný převést na jiného, zatížit či s ním jinak obdobně nakládat, takové jednání je neplatné¹⁹⁸. Pokud exekutor zahrne do soupisu věci třetích osob, tyto musí podat vylučovací žalobu a prokázat, že jsou vlastníky věci¹⁹⁹. V exekuci lze postihnout také společné jmění manželů²⁰⁰. Exekutor postupuje v exekuci rychle a účelně, dbá ochrany práv účastníků i třetích osob, a i bez návrhu činil úkony k provedení exekuce²⁰¹.

¹⁹⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 112 s.
ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 143 s.

¹⁹¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 112 s.

¹⁹² KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 112 s.

¹⁹³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 143 s.

¹⁹⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 112, 113 s.

¹⁹⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 113 s.

¹⁹⁶ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 113 s.

¹⁹⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 113 s.

¹⁹⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 113 s.

¹⁹⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 113 s.

²⁰⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 113 s.

²⁰¹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 144 s.

11 Výživné ve vztahu k insolvenčními řízení

11.1. Úvod

Insolvenční řízení se řídí zákonem č.182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, dále IZ. Mezi věřiteli v insolvenčním řízení se mohou objevit i ti s pohledávkou vůči dlužníku na výživném ze zákona²⁰². Insolvenční řízení klade své specifické požadavky na obě strany, čili logicky jak na povinného, tak také na oprávněného²⁰³. Spolu se zahájením insolvenčního řízení také platí zásada zdržení se nakládání s majetkem, ovšem u vyživovací povinnosti se neuplatňuje, jelikož i po tom, co nastanou účinky insolvenčního řízení, je dlužník povinen plnit svoji vyživovací povinnost²⁰⁴. Pohledávky ohledně výživného ze zákona přiznané rozhodnutím soudu jsou postaveny naroveň pohledávkám za majetkovou podstatou, což znamená, že se uspokojují ideálně v plné výši z majetkové podstaty kdykoliv v průběhu řízení²⁰⁵, což je výhodné pro věřitele, který se nemusí obávat zmeškání lhůty a následné nemožnosti uspokojení pohledávky v rámci insolvenčního řízení²⁰⁶. Pohledávka na výživné se v průběhu řízení nijak nepřezkoumává²⁰⁷. Věřitelé takové pohledávky neuplatňují přihláškou, ale písemně je oznamují a o jejich uplatnění u osoby s dispozičním oprávněním vyrozumí insolvenčního správce²⁰⁸. Pokud vezmeme v úvahu povahu institutu výživného obecně a výživného jako pohledávky, zahájení insolvenčního řízení, ani rozhodnutí o úpadku nebrání zahájení a průběhu řízení o výživném²⁰⁹. Řízení o nezletilých dětech se nepřerušuje ani v případě prohlášení konkursu, a to ani v případě, že v jeho průběhu nabydou zletilosti a stejně se bude postupovat také u institutu oddlužení²¹⁰. Jestliže je rozhodnuto o oddlužení formou splátkového kalendáře, lze s příjmy nabytými po schválení oddlužení nakládat jen tak, jak je v rozhodnutí stanoveno, a přestože je výživné přednostní pohledávkou, lze ji ze splátek uspokojit pouze pokud je tak stanoveno²¹¹. Výživné je pak plněno prostřednictvím insolvenčního správce, který příjmy nabyté po rozhodnutí rozděluje mezi příslušné věřitele dle daného rozhodnutí²¹².

²⁰² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 154 s.

²⁰³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 154 s.

²⁰⁴ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 154 s.

²⁰⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

²⁰⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 163 s.

²⁰⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 163 s.

²⁰⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

²⁰⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

²¹⁰ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

²¹¹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

²¹² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 155 s.

11.2. Účinky insolvenčního řízení

Krom výše zmíněného je se zahájením insolvenčního řízení také obvykle spojena nemožnost zahájení výkonu rozhodnutí či exekuce²¹³, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty a majetek dlužníka. Respektive lze výkon rozhodnutí a exekuci nařídit, ale nelze jej provést²¹⁴. Výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy insolvenční soud vydá rozhodnutí, že lze výkon rozhodnutí či exekuci provést na pohledávky za majetkovou podstatou a jim naroveň postavené, pro které lze takováto řízení vést²¹⁵.

11.3. Zamlčení existence zákonných vyživovacích povinností

Pokud dlužník zamlčí existenci zákonem a soudem určenou vyživovací povinnost, může toto znamenat až zrušení schválení oddlužení, a to za současného rozhodnutí o řešení oddlužení konkurzem²¹⁶. Pro dlužníka je tato situace méně výhodná, jelikož zde není osvobození od placení pohledávek²¹⁷. Insolvenční zákon říká, že pokud po schválení oddlužení vyjdou najevo okolnosti, že je tímto sledován nepoctivý záměr, pak insolvenční soud takové rozhodnutí zruší a oddlužení je nahrazeno konkurzem²¹⁸. Výživné jako pohledávka nezabraňuje věřiteli domáhat se uspokojení své pohledávky v průběhu celého řízení a tomuto nelze zabránit, ani to nemůže být znemožněno²¹⁹. Nepoctivý záměr musí být pečlivě zkoumán, zde konkrétně tedy zamlčení existence zákonné vyživovací povinnosti, a dále bude nutno zjišťovat, zda lze ještě splnit podmínky oddlužení, tedy uspokojit pohledávky zajištěných věřitelů alespoň v 30% rozsahu²²⁰. Takováto možnost reálného uspokojení pohledávek v tomto rozsahu se bude zkoumat i při každé další nové vyživovací povinnosti nebo při jeho zvýšení²²¹. Takovéto podmínky musí být zkoumány ex offio v průběhu celého řízení, kdy musí soud přihlídnout ke všemu, co vyšlo v jeho průběhu najevo²²².

²¹³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 157 s.

²¹⁴ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 157 s.

²¹⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 157 s.

²¹⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 159 s.

²¹⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 159 s.

²¹⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 159 s.

²¹⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 159, 160 s.

²²⁰ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 160 s.

²²¹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 160 s.

²²² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 160 s.

12. Trestněprávní aspekty zanedbání povinné výživy

12.1. Úvod

Zanedbání povinné výživy je mimo jiné postihováno také z hlediska trestního práva dle z.č.40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen “TZ”²²³. Trestní zákoník obsahuje skutkovou podstatu trestného činu zanedbání povinné výživy, kdy se takového přečinu dopustí ten, kdo neplní svou zákonnou vyživovací povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než 4 měsíce²²⁴. Je rozhodné, zda je výživné stanoveno smlouvou, nebo rozhodnutím soudu, jelikož pro trestní právo je relevantní povinnost vzniklá již ze zákona, konkrétně dle OZ²²⁵. Rozhodnutím může tato povinnost vzniknout v případě, kdy je pro trestněprávní povinnost rozhodné verdikt soudu o otcovství muže odlišného od manžela matky²²⁶. Pro vznik trestní odpovědnosti není relevantní, v jaké výši bylo stanoveno výživné ani kolik činí dluh z něj vyplývající²²⁷. Pro trestní právo je podstatný časový úsek, po který nebylo výživné placeno²²⁸. Nemusí se jednat pouze o peněžní plnění, ale také o jiné povinnosti vyplývající z vyživovací povinnosti, jako je například zabezpečení bytových potřeb atd²²⁹. Časový úsek 4 měsíce je ze zákona a judikatury, jak uvádí například Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.1. 1992, sp.zn. 6 Tz 193/1991 dovozena dle dalších trestných činů, kde například formulace “delší doba” činí minimálně 6 měsíců²³⁰, ale s ohledem na chráněný zájem v tomto ustanovení TZ je tato doba ještě zkrácena, což je dle mého názoru logické i z povahy institutu výživného, jelikož pro dítě tyto prostředky či jiné povinnosti mohou být zásadní, je nutno povinné, kteří jej neplní včas, nějak postihovat, čímž je na ně individuálně a vlastně i generálně preventivně působeno do budoucna čili se nám zde projevuje jedna ze základních zásad trestního práva a to generální a individuální prevence. Je nezbytné, aby vyživovací povinnost nebyla plněna, a to, byť jen z části, aby se jednalo o jednání beztrestné, které není společensky škodlivé, musí být vyživovací povinnost splněna striktně, tak jak je stanovena včas a v plném rozsahu, respektive řádně a včas, bez ohledu na plnění vedlejší, jako jsou například dary, jak dovedl Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 13.11.1996, sp.zn. 2 Tzn 172/96²³¹. Výše výživného není podstatná pro trestněprávní odpovědnost, ovšem co, kdy a v jaké výši měl povinný plnit a zda splnil či ne, je již otázkou pro trestní soud, který toto posoudí samostatně jako předběžnou

²²³ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 116 s.

ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 216 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 164 s.

²²⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 117 s.

ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 216 s.

ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 164 s.

²²⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 164 s.

²²⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 164 s.

²²⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 165 s.

²²⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 165 s.

²²⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 165 s.

²³⁰ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 165 s.

²³¹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 165 s.

otázku čili policejní orgán v přípravném řízení ve fázi prověřování posoudí příjmy a výdaje povinného a tomu odpovídající vyživovací povinnost i s ohledem na oprávněné potřeby oprávněného, může tedy nastat situace, že výše výživného bude stanovena již přímo trestním soudem bez ohledu na rozhodnutí soudu civilního, pokud došlo například k zásadní změně okolností a ani jedna ze stran ještě nežádala o změnu výše výživného u civilního soudu, je tedy nutné brát v potaz okolnosti, které nastaly později²³². Nicméně, trestní soud vychází ze stejného spisového materiálu jako soud civilní a samostatně vůbec nerozhoduje o určitých věcech, například zda je žalovaný otcem dítěte²³³.

Z povahy tohoto institutu a jazykového výkladu trestní normy lze dovodit, že jde o přečin pokračující s prvky trestného činu hromadného²³⁴. Je tedy nutné neplnit vyživovací povinnost po delší dobu (4 měsíců) a až v souhrnu takovéto neplnění zakládá trestní odpovědnost²³⁵. Povaha takového trestného činu jakožto trestného činu pokračujícího je podstatná především pro praxi, kdy se pachatel mylně domnívá, že pokud 3 po sobě jdoucí měsíce nesplní svoji vyživovací povinnost, nadcházející měsíc ji splní a další tři měsíce ji opět plnit nebude a pak znovu zopakuje celý postup, vyhne se trestnímu stíhání, jelikož jde ale o trestný čin pokračující, za splnění dalších podmínek jako je například místní a časová souvislost, je nutno považovat jednotlivé úseky, kdy neplnila za dílčí útoky pokračujícího trestného činu, které se pro stanovení trestní odpovědnosti počítají²³⁶. Názory, kdy čtyřměsíční lhůta musí být zachována, vcelku odporují smyslu a účelu zákona²³⁷. Pokud pachatel neplní více vyživovacích povinností, například vůči více dětem, jedná se o více jednotlivých trestných činů, mezi kterými je možný souběh, jinak pokud pachatel neplní vyživovací povinnost vůči více dětem, které má s jednou ženou, jedná se o jeden trestný čin, rozhodující je v tomto případě výchovné prostředí, ve kterém se dítě nachází²³⁸. Jedná se o trestný čin, který je obvykle páchan omisivně, ale lze jej spáchat i komisivně, pokud se pachatel své povinnosti záměrně vyhýbá, jako například úmyslné vzdání se lépe placené pracovní pozice bez závažných důvodů, přičemž míra zavinění nehraje roli, pokud by se jednalo o nedbalost, jde například o situaci, kdy se pachatel dohodne s matkou dítěte, že výživné platit nemusí, ale jelikož takováto dohoda je dle práva neplatná čili pachatel se takovouto dohodou povinností nemůže zprostit²³⁹. Nicméně zavinění je relevantní pro základní a kvalifikovanou skutkovou podstatu, a tudíž pro možné potrestání pachatele, který se může svým jednáním dopustit naplnění obou těchto skutkových podstat ve vícečinném souběhu²⁴⁰. Ve třetím odstavci tohoto trestního ustanovení pachatel

²³² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 165, 166 s.

²³³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 166 s.

²³⁴ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 166 s.

²³⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 166 s.

²³⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 166, 167 s.

²³⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 167 s.

²³⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 167 s.

²³⁹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 167, 168 s.

²⁴⁰ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 168 s.

zvýšuje závažnost činu, kdy není rozhodné, zda dle základní či kvalifikované skutkové podstaty, tím, že vydá oprávněnou osobu v nebezpečí nouze, za což Jelínek považuje nedostatek základních prostředků potřebných k životu, i kdyby tento stav, který neplnění výživovací povinnosti způsobilo, odvrátila třetí osoba, často například matka dítěte na úkor vlastních potřeb, takové jednání tedy nezbavuje pachatele trestní odpovědnosti²⁴¹. Dále lze poukázat na zásadu subsidiarity trestní represe, kdy, pokud mají oba rodiče v péči jedno z dětí podobného věku, a tudíž i potřeb, a oba se dohodli, že výživné platit nebudou, jde sice o nezákonný postup, ale postačí užítí jiného právního předpisu²⁴².

Je důležité podotknout, že na pachatele jsou kladeny větší nároky s ohledem na povahu institutu a následné případné liberace, například není podstatné, že pachateli nebylo známo místo pobytu osoby, které má výživné plnit, ovšem Nejvyšší soud svým unesením ze dne 14.11. 1995, sp.zn. 2 Tzn 6/95 rozhodl, že pachatel má povinnost si toto zjistit, pokud je vzhledem k okolnostem pro něj takovéto zjištění dostupné²⁴³. Dle mého názoru je toto adekvátní, jelikož zájem dítěte by měl být prioritou pro rodiče a pokud tomu tak není, měly by instituty spojené s donucením k plnění minimálně zajistit plnění pro dítě a v druhé řadě na pachatele morálně apelovat.

12.2. Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní zákoník také vymezuje zánik trestnosti takového jednání, a to za předpokladu, že čin neměl trvale nepříznivé následky a pachatel svou povinnost dostatečně splnil dříve, soud prvního stupně začal vylašovat rozsudek²⁴⁴. Dle mého názoru je takový postup logický, jelikož je tímto reflektován celospolečenský zájem na odstranění nepříznivých následků zanedbání zákonné povinné výživy. Nejedná se o klasickou účinnou lítost dle TZ, zde má úplně jiný význam, jelikož tendence potrestat pachatele by neměly převážit nad snahou tyto negativní následky odstranit, pokud tak učiní dobrovolně a má k tomu příležitost. Osobně chápu smysl tohoto ustanovení, nicméně s ním zcela nesouhlasím tak, jak je interpretováno, je samozřejmě zcela na místě dát pachateli možnost k nápravě jeho jednání, ovšem to dle mého neznamena, že by bylo nutné se zcela úplně vyhnout jakémukoliv jeho potrestání s ohledem na institut výživného, nicméně chápu upuštění od TOS, jelikož zde by se šance na jakékoliv placení zcela jistě snížila, či by se minimálně omezila jeho výše. Nicméně je třeba důsledně dbát na předpoklady vedoucí k takovému zániku trestnosti, a to především neexistence negativních důsledků, kterými mohou být například okolnosti, kdy dítě nemohlo dokončit vzdělávání, jelikož muselo kvůli nedostatku finančních prostředků nastoupit do práce, jedná se o následky psychické a fyzické²⁴⁵. Další podmínkou je splnění povinnosti, a to buď pachatelem, či jinou osobou na jeho přání, tedy například když zaplatí za pachatele dlužné výživné rodiče bez předchozí dohody s ním, předpoklady účinné lítosti nejsou naplněny, jelikož nemůže být pachateli ku prospěchu, že někdo jiný plnil to, k čemu byl ze zákona povinen, aniž by se o to

²⁴¹ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 169 s.

JELÍNEK, Jiří a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 5. vydání, Praha: Leges, 2014, 286 s.

²⁴² ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 168 s.

²⁴³ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 168 s.

²⁴⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela, *Výživovací povinnost po rekodifikaci*, Praha: Leges, 2014, 118 s.
ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 172 s.

²⁴⁵ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 172 s.

příčinil²⁴⁶. Podmínka splnění povinnosti do vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně může být prolomena dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.10.2006, sp.zn. 3 Tdo 1074/2006 tehdy, když pachatel splní svou povinnost až po vyhlášení tohoto rozsudku, protože takové rozhodnutí bylo odvolacím soudem zrušeno, a soud první instance ve věci opětovně rozhodoval, a ještě nevyhlásil rozsudek nový. Dále je nezbytné, aby výživné bylo poskytnuto skutečně a v plném rozsahu, nestačí tedy například dohoda s oprávněným, že výživné bude uhrazeno v budoucnu, v takovém případě může být maximálně využit institut odročení trestního líčení do doby, kdy si strany dohodly splatnost²⁴⁷. Dle mého názoru je toto podstatné pro naplnění volnosti soukromého práva, na které se zakládá primární institut výživného, jelikož v trestním právu má být takového institutu využíváno pouze zřídka pro situace, kdy ze zákona pro překážku není možné pokračovat. Teprve po uplynutí takovéto lhůty je nutno zvažovat, zda bude institutu účinné lítosti využito, či zda nastoupí postih takového jednání²⁴⁸.

²⁴⁶ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 172, 173 s.

²⁴⁷ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 173 s.

²⁴⁸ ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 173 s.

Závěr:

Cílem mé práce bylo poskytnout ucelený přehled o problematice výživného pro zletilé děti a troufám si říci, že jsem jej splnila nejlépe dle svých možností a schopností. Zabývala jsem se dvěma hlavními částmi tohoto institutu, a sice částí hmotněprávní a procesní. V první části jsem se s ohledem na využitou odbornou literaturu a judikaturu snažila poskytnout co nejpřesnější definice základních pojmů podstatných pro tuto problematiku, vzala jsem v potaz základní zásady, které se prolínají celým systémem soukromého práva, a pokusila jsem se co nejvíce vyhnout komparaci se starou, již neplatnou právní úpravou a věnovat se především právní úpravě aktuální, aby si čtenář z mojí diplomové práce mohl odnést cenné poznatky, a to je dle mého názoru podstatné - poskytovat náhled a řešení, která jsou aktuální. V procesní části jsem se snažila nastínit co nejlepší postup pro vymáhání výživného a následný postup pro situaci, která nastane, pokud nebude plněno. Snažila jsem se co nejpodrobněji a zároveň nejsrozumitelněji popsat procesní postupy, které jsou v nastalých situacích adekvátní a v souladu s aktuální právní úpravou tak, aby moje práce případně mohla posloužit jako vodítko pro postup v mnoha různých situacích. Využila jsem judikatury Nejvyšších soudů a také Ústavního soudu, abych na jejich rozhodnutích demonstrovala teoretické poznatky a více tak přiblížila praktickou stránku věci. Kapitoly na sebe systematicky navazují a poskytují tak čtenáři možnost se v práci a dostupných informacích lépe orientovat. Čerpala jsem z odborné literatury kapacit, které vystupují jako pedagogové a přednášející na Právnické Fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, což pro mě a moji práci bylo dle mého názoru obrovským přínosem. Ve své práci jsem odpověděla na dle mého názoru nejpodstatnější otázky, co se institutu výživného zletilých dětí týče tak, aby moje práce mohla být přínosem a poskytnout čtenáři cenné informace a případnou pomoc.

Seznam použitých zdrojů:

Monografie:

- ČEŠKA, Zdeněk a kol. Československé rodinné právo. Praha: Panorama, 1985, 308s.
- FRANCOVÁ, Marie, DOVŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. Rozvody, rozchody a zánik partnerství. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 200 s.
- HENDRYCH, Dušan a kol. Právníký slovník. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka. Rodinné právo. Praha: C. H. Beck, 2015, 416 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. České rodinné právo. 3. vydání. Brno: Doplněk, 2006, 416 s.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela. Vyživovací povinnost po rekonodifikaci. Praha: Leges, 2014, 168 s.
- NOVÁ, Hana, TĚŽKÁ Olga. Vyživovací povinnost. 2. vydání, Praha: Linde Praha, 1995, 226 s.
- RADVANOVÁ, Senta, ZUKLÍNOVÁ Michaela. Kurs občanského práva. Instituty rodinného práva. Praha: C. H. Beck, 1999, 228 s.
- SVOBODA, Karel. Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonodifikaci soukromého práva. Praha: WoltersKluwer, 2014, 244 s.
- ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ Radka a kol. Povinnosti a práva rodičů k dětem. Praha: Leges, 2017, 232 s.
- ŠMÍD, Ondřej, VACOVÁ, Radka a kol. Výživné. Praha: Leges, 2017, 284 s.

Komentář:

- HOLUB, Milan a kol. Zákon o rodině s komentářem, judikaturou a předpisy souvisejícími. 9. vydání. Praha: Leges, 2011, 465 s.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 558 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol., Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, 5. vydání, Praha: Leges, 2014, 1280 s.
- KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ Lenka. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014, 1256 s.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady 1346/2000 a prováděcí předpisy, 2. vydání, Praha: Leges, 2014 864 s.

Odborný časopis:

- KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka TELEC, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku, Bulletin-advokacie.cz,31.3.2014

Právní předpisy:

- Listina základních práv a svobod, usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.
- Nařízení Rady (ES) č.44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské odpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č.1347/2000, Brusel II.bis,

- Nařízení Rady (ES) č.44/2001, o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Brusel I.
 - Nařízení Rady č.4/2009 o výživném
 - Nařízení Rady č.4/2009 ze dne 18.12. 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností
 - Nařízení vlády č.595/2006 Sb., Nařízení vlády o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)
 - Sdělení č. 123/2002 Sb. m. s.Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech
 - Severská úmluva, mezi Švédskem, Dánskem, Finskem, Islandem a Norskem o vymáhání pohledávek výživného ze dne 23.3.1962
 - Vyhláška č.132/1976 Sb., Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti
 - Vyhláška č.147/1974 Sb., vyhláška Ministra zahraničních věcí o Úmluvě o uznávání a vykonatelnosti rozhodnutí o vyživovací povinnosti k dětem
 - Vyhláška č.191/2017 Sb., Vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění zákona č. 401/2012 Sb.
 - Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č.110/2006 Sb., zákon o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č.120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č.21/1992 Sb., zákon o bankách, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č.280/2009 Sb., zákon daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č.303/2013 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rekodifikací soukromého práva
 - Zákon č.182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č.549/1991 Sb., zákon České národní rady o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č.91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém ve znění pozdějších předpisů
- Judikáty:**
- Nález ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp.zn. I.ÚS 299/2006
 - Nález Ústavního soudu ze dne 1.4.2009, sp.zn.I. ÚS 1924/2008
 - Nález Ústavního soudu ze dne 12.9. 2006, sp.zn. I. ÚS 299/2006
 - Nález Ústavního soudu ze dne 16.3.2006, sp.zn. III. ÚS 511/2005
 - Nález Ústavního soudu ze dne 24.11. 2009 sp.zn. II. ÚS 1846/2009

- Nález Ústavního soudu ze dne 24.11.2009, sp. zn. II ÚS 2155/2009
- Nález Ústavního soudu ze dne 26.1.2006 sp.zn. IV. ÚS. 257/2005
- Nález Ústavního soudu ze dne 30.7.2013, sp.zn.II. ÚS 979/2013
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2008, sp. zn. IV. ÚS 1181/2007 (N 125/86 SbNU 131)
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2008, sp. zn. IV. ÚS 1181/2007 (N 125/86 SbNU 131)
- Nález Ústavního soudu ze dne 7.3.2007 sp. Zn. 1 1027/2006
- Nález Ústavního soudu ze dne 7.4.2010, sp.zn. II. Ús 2623/2009
- Nález Ústavního soudu ze dne dne 1.4. 2009, sp.zn. I ÚS 1924/2008
- Nález Ústavního soudu, ze dne 16.12. 2015. Spis. Zn. IV. ÚS 650/15
- Nález ústavního soudu České republiky ze dne 1.2. 2008 sp.zn. II. ÚS 1619/07
- Nálezu Ústavního soudu ze dne 21.4.2011 sp.zn. II. ÚS 3113/2010.
- Nálezu Ústavního soudu ze dne 6.2.2008, sp.zn. IV. ÚS 1181/2007
- Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. prosince 1994, sp. zn. 13 Co 588/1994
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2008, sp. zn. 33 Cdo 1843/2008
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.6. 2009 sp.zn. Cdo 2304/2007
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/1996
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.11.1963, sp.zn. 1 Cz 676/1967
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 195.2011, č.j. 20 Co 167/2011-79
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20.3.2002 č.j. 26 Co 69/2002-47
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26.5.2009 č.j. Co 167/2009-45
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29.3.2002 sp.zn. 26 Co 88/2002-47
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24.4.2006 sp. zn. 10 Cdo 976/2005
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19.11.2007 sp. zn. Cdo 188/2007
- Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31.1.1992, sp. zn. 7 Co 74/92
- Rozsudek Městského osudu v Praze ze dne 30.6.2009 č.j.29 Co 155/22009-103
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10.1.1968 sp.zn. 6 Co 676/68
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.10.1975 sp.zn. 2 Cz 82/75
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.3.1966, sp.zn. 5 Cz 10/1966
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.11.1996, sp.zn. 2 Tzn 172/96
- Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 28.2. 2012, sp.zn. P 126/2010
- Rozsudek Okresního soudu ze dne 20.2.20012, sp.zn. P 1386/2008
- Rozsudek SDEU ze dne 18. PROSINCE 2014, Sanders a Huber, ve spojených věcech, C-400/13 a C-408/13
- Stanovisko Nejvyššího soudu Pls 4/67
- Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19.10.2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.5.2011, sp.zn. 20 Cdo 5228/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.10.2006, sp.zn. 3 Tdo 1074/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.11. 1995, sp.zn. 2 Tzn 6/95
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.1. 1992, sp.zn. 6 Tz 193/1991

Internetová stránka:

- Ministerstvo spravedlnosti. Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti. [online]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/724488/Doporu%C4%258Duj%C3%25ADc%C3%25AD_procentu%C3%25A1ln%C3%25AD_rozmez%C3%25AD_v%C3%25BD%C5%25BEivn%C3%25A9.pdf/ffb75f31-9623-41d9-8150-05f7cec0199a
- VÍTKOVÁ, Kamila. Výživné mezi rozvedenými manželi ve srovnání se zahraniční právní úpravou. Rigorózní práce. [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta, 2013. Dostupné z: <https://theses.cz/id/37bop2/10536051>
- Výživné v novém občanském zákoníku [online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vyzivne-v-novem-obcanskem-zakoniku>

Abstrakt/abstract:

Tato diplomová práce se zabývá problematikou výživného zletilých dětí. Je členěna do čtrnácti kapitol, které na sebe navazují a podrobně popisují institut výživného zletilých dětí od jeho hmotněprávní části, přes část procesněprávní až po mezinárodní aspekty, které jej ovlivňují. V první kapitole se věnuji obecnému úvodu a základním pojmům, zásadám a definicím. Druhá kapitola nastiňuje subjekty, na které tento institut dopadá. Třetí kapitola je jednou z nejpodstatnějších, jelikož obsahuje vznik výživného a všechny aspekty, které jej ovlivňují, a to především oblast dobrých mravů. Čtvrtá kapitola je s ní velmi úzce spojena, jelikož upravuje trvání výživného, a kapitola číslo pět naopak zánik výživného, což ji činí stejně podstatnou jako kapitolu o vzniku výživného. Kapitola šestá pojednává o rozsahu výživného, zohledňuje také ministerské tabulky a doporučení, postupy a na ni plynule navazuje kapitola sedmá, která popisuje kritéria pro stanovení této výše. Kapitola osmá podává výčet institutů s výživným spojených a s kapitolou devátou nepřímo přecházíme do procesní části, která se plně realizuje v kapitole desáté, kapitola jedenáctá pojednává o výkonu rozhodnutí, tedy té části práce, která se již věnuje vymožením nesplaceného výživného, kapitola dvanáctá poskytuje možnost vymožení jiným způsobem a sice insolvenčí a kapitola třináctá už hledí na trestněprávní následky neplnění vyživovací povinnosti a kapitola čtrnáctá pak pojednává o mezinárodních aspektech s vyživovací povinností spojené. Díky tomuto obsáhlému výčtu dle mého názoru má práce podává ucelený výčet a přehled o problematice výživného zletilých dětí a případné problémy z tohoto vyvstávající a poskytuje také cenné a odborné a zároveň srozumitelné informace.

This diploma thesis deals with the issue of maintenance of adult children. It is divided into fourteen chapters, which follow each other and describe in detail the institute of maintenance of adult children from its substantive legal part, through the procedural legal part to the international aspects that affect it. In the first chapter, I deal with a general introduction and basic concepts, principles and definitions. The second chapter outlines the subjects that this institute affects. The third chapter is one of the most important, as it contains the origin of alimony and all aspects that affect it, especially the area of good morals. The fourth chapter is very closely connected with it, as it regulates the duration of alimony, and the fifth chapter, on the other hand, the termination of alimony, which makes it as essential as the chapter on the origination of alimony. Chapter six deals with the scope of alimony, it also takes into account ministerial tables and recommendations, procedures, and it is smoothly followed by chapter seven, which describes the criteria for determining this amount. Chapter eight provides a list of institutes connected with alimony, and with chapter nine we indirectly move to the procedural part, which is fully realized in chapter ten, chapter eleven discusses the execution of the decision, i.e. that part of the work that is already devoted to the recovery of unpaid alimony, chapter twelve provides the possibility of recovery in another way, namely insolvency, and chapter thirteen already looks at the criminal consequences of non-fulfillment of maintenance obligations, and chapter fourteen then discusses international aspects connected with maintenance obligations. Thanks to this comprehensive list, in my opinion, my thesis provides a comprehensive list and overview of the issue of maintenance of adult children and possible problems arising from it, and also provides valuable and professional and at the same time understandable information.

Klíčová slova/Keywords:

Výživné Maintenance

Vyživovací povinnost Maintenance obligation

Zletilé dítě Adult child

Dobré mravy Good manners

Civilní soudní řízení o výživném Civil court procedure about maintenance

Výkon rozhodnutí Enforce of decision

Exekuce Execution

Insolvence Insolvency

Trestní aspekty Criminal aspects

Mezinárodní prvek International element